ธนาคารแห่งประเทศไทย
BANK OF THAILAND

ภูมิทัศน์ใหม่ภาคการเงินไทย เพื่อเศรษฐกิจดิจิทัลและการเติบโตอย่างยั่งยืน

Repositioning Thailand's Financial Sector for a Sustainable Digital Economy

BOT Consultation Paper on Financial Landscape

กุมภาพันธ์ 2565

สารบัญ

บทนำ 2

บทสรุปผู้บริหาร 3

ส่วนที่ 1 ปัจจัยสำคัญที่คาดว่าจะกระทบเศรษฐกิจและภาคการเงินไทยในระยะข้างหน้า 7

ส่วนที่ 2 ทิศทางด้าน Leveraging on Technology and Data to Drive Innovation 9

ส่วนที่ 3 ทิศทางด้าน Managing Transition towards Sustainability 21

ส่วนที่ 4 ทิศทางด้าน Shifting from Stability to Resiliency 27

ส่วนที่ 5 บทสรุป: ความสำเร็จจากการดำเนินการปรับภูมิทัศน์ภาคการเงิน 35

ภาคผนวก ตารางสรุปทิศทางและแนวโยบายที่สำคัญ 37

บทนำ

ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ในฐานะที่เป็นหนึ่งในผู้กำกับดูแลเสถียรภาพระบบการเงิน ตระหนักถึงความสำคัญของพัฒนาการด้านเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งถือเป็นโอกาสในการเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการทางการเงิน อำนวยความสะดวก และสร้างความยั่งยืนจากการดำเนินธุรกิจที่คำนึงถึงประเด็นด้านสิ่งแวดล้อม แต่ในขณะเดียวกัน อาจก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อเสถียรภาพระบบการเงิน และทำให้เศรษฐกิจไทยตกขบวนหรือสร้างปัญหาความเหลื่อมล้ำให้รุนแรงขึ้นได้ หากไม่สามารถปรับตัวรองรับกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้อย่างทันการณ์

ธปท. จึงได้หารือในเบื้องต้นกับผู้เชี่ยวชาญ คณะกรรมการนโยบาย ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่เป็นตัวแทนจากภาครัฐ ภาคเอกชน และผู้กำกับดูแล และจัดทำ consultation paper ฉบับนี้เพื่อสื่อสารหลักการ ทิศทางสำคัญ และแนวนโยบายการปรับภูมิทัศน์ภาคการเงินไทยของ ธปท. โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้

1. ภาคการเงินใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนานวัตกรรมและบริการทางการเงินที่ตอบโจทย์ความต้องการของผู้ใช้บริการอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม มีการแข่งขันอย่างเท่าเทียม
2. ภาคการเงินเอื้อให้ภาคธุรกิจและภาคครัวเรือนสามารถเปลี่ยนผ่านเข้าสู่เศรษฐกิจดิจิทัลและรับมือกับความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมได้อย่างทันการณ์และไม่เกิดผลกระทบเชิงลบในวงกว้าง
3. ภาคการเงินสามารถรับมือกับความเสี่ยงสำคัญและความเสี่ยงรูปแบบใหม่ได้อย่างเท่าทันและเหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงเร็ว โดยไม่ส่งผ่านความเสี่ยงไปยังระบบเศรษฐกิจการเงินและผู้บริโภคในวงกว้าง

ซึ่งจะส่งผลทำให้ผู้ใช้บริการทางการเงินสามารถเข้าถึง ได้รับบริการที่ตอบโจทย์และได้รับความคุ้มครองอย่างเป็นธรรม ภาคครัวเรือนมีความรู้และพร้อมปรับตัวเข้าสู่โลกดิจิทัล เข้าถึงบริการทางการเงินได้อย่างเหมาะสม ไม่ก่อหนี้เกินตัว ส่วนภาคธุรกิจมีแรงจูงใจเพียงพอเพื่อปรับตัวไปสู่เศรษฐกิจดิจิทัลและเศรษฐกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมได้อย่างราบรื่น

อย่างไรก็ดี ทิศทางสำคัญและแนวนโยบายการปรับภูมิทัศน์ภาคการเงินไทยที่ระบุในเอกสารฉบับนี้ในบางด้านเป็นแนวคิดในเบื้องต้น เพื่อให้ทิศทางและแนวนโยบายดังกล่าวตอบโจทย์ความต้องการของแต่ละภาคส่วนได้เหมาะสมและเป็นรูปธรรม ธปท. จึงได้เปิดรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากสาธารณชนทั้งในส่วนของเนื้อหาโดยทั่วไปและประเด็นเฉพาะเรื่องที่ระบุเป็นคำถามไว้ตอนท้ายของแต่ละหัวข้อ ซึ่ง ธปท. จะนำประเด็นความเห็นและข้อเสนอแนะที่ได้รับไปปรับปรุงทิศทางและแนวนโยบายการปรับภูมิทัศน์ภาคการเงินไทย รวมทั้งกำหนดแนวนโยบายในรายละเอียดเพิ่มเติม โดยจะทยอยเผยแพร่เอกสารทิศทางและแนวนโยบายในรายละเอียด (directional paper) เพื่อให้เกิดความชัดเจนในทางปฏิบัติต่อไป

ทั้งนี้ ท่านสามารถส่งความคิดเห็นและข้อเสนอแนะมายัง ธปท. ได้ตั้งแต่วันนี้ถึงวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2565 ผ่าน 2 ช่องทาง คือ

1. ผ่านทาง website ธปท. (www.bot.or.th/landscape) หรือ
2. ผ่านทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (finlandscape@bot.or.th)

โดยความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเป็นรายบุคคลทั้งหมดจะถือเป็นข้อมูลลับที่ไม่เปิดเผยต่อสาธารณะ ซึ่ง ธปท. จะสรุปประเด็นความเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อนำไปปรับปรุงทิศทางและแนวนโยบายการปรับภูมิทัศน์ภาคการเงินไทย และสื่อสารให้ทราบในโอกาสต่อไป

ธปท. หวังว่าการเปิดรับฟังความคิดเห็นในครั้งนี้จะช่วยให้สาธารณชนรับทราบถึงความท้าทาย หลักการ ทิศทางสำคัญ และแนวนโยบายของ ธปท. ในเบื้องต้น และก่อให้เกิดความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการร่วมกันผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้ภาคการเงินสนับสนุนการเปลี่ยนผ่านไปสู่ระบบเศรษฐกิจดิจิทัลที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมได้อย่างทันการณ์ ราบรื่น และยั่งยืน

บทสรุปผู้บริหาร

ระบบเศรษฐกิจการเงินในปัจจุบันกำลังเปลี่ยนผ่านสู่โลกดิจิทัล โดยมีพัฒนาการด้านเทคโนโลยีเป็นตัวเร่งสำคัญที่ยกระดับการให้บริการและลดช่องว่างการเข้าถึงบริการทางการเงินของภาคธุรกิจและประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ได้อย่างไม่มีขอบเขต แต่หากมีผู้ประกอบธุรกิจหรือประชาชนบางส่วนไม่สามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีได้อย่างเท่าทันและทั่วถึง ในระยะยาวอาจซ้ำเติมปัญหาเชิงโครงสร้างเศรษฐกิจ หนี้ครัวเรือน และความเหลื่อมล้ำในสังคมที่มีอยู่เดิมให้รุนแรงขึ้น นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงด้านสิ่งแวดล้อมเริ่มเด่นชัดและส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วและรุนแรงมากขึ้นกว่าที่คาดไว้เดิม ทั้งจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศและภัยธรรมชาติที่รุนแรงขึ้น และมาตรการกีดกันการค้าที่ไม่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก

ดังนั้น การวางภูมิทัศน์ภาคการเงินในระยะต่อไปจึงต้องมีความสมดุลระหว่างการสนับสนุนการพัฒนานวัตกรรมและการบริหารความเสี่ยงได้อย่างเหมาะสม ตลอดจนต้องมีความยืดหยุ่นมากขึ้น เพื่อเอื้อให้ภาคการเงินปรับตัวให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงเร็วได้ทัน และช่วยสนับสนุนให้เศรษฐกิจโดยรวมมีความทนทานต่อการเปลี่ยนแปลงได้อย่างยั่งยืน โดยเฉพาะในช่วงเวลาเปลี่ยนผ่านสู่ระบบเศรษฐกิจดิจิทัลและเศรษฐกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

ทิศทางสำคัญในการปรับภูมิทัศน์ภาคการเงิน

1. **เปิดโอกาสให้ภาคการเงินสามารถใช้เทคโนโลยีและข้อมูลเพื่อพัฒนานวัตกรรมและบริการทางการเงินที่ตอบโจทย์ผู้ใช้บริการ ภายใต้หลักการ Open Competition, Open Infrastructure และ Open Data** โดย

[1] **เปิดกว้างในการแข่งขัน (Open Competition)** ขยายขอบเขตหรือเพิ่มความยืดหยุ่นในการทำธุรกิจของสถาบันการเงินและผู้ให้บริการที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน (non-bank financial institutions หรือ non-bank FIs) และเปิดโอกาสให้มีผู้ให้บริการกลุ่มใหม่เข้ามาแข่งขันกับผู้ให้บริการที่มีอยู่ในปัจจุบัน ภายใต้การกำกับดูแลตามระดับความเสี่ยงและเท่าเทียมกับผู้เล่นอื่น โดยไม่ก่อให้เกิดการผูกขาดหรือการใช้อำนาจตลาดอย่างไม่เป็นธรรมในอนาคต

แนวนโยบายสำคัญ
เปิดให้จัดตั้งธนาคารพาณิชย์ที่ดำเนินธุรกิจบนช่องทางดิจิทัล (virtual bank) เพื่อให้ผู้ให้บริการแข่งขันกันพัฒนานวัตกรรมและบริการทางการเงินรูปแบบใหม่ที่ตอบโจทย์ผู้ใช้บริการ
ยกเลิกเพดานการลงทุนในธุรกิจเทคโนโลยีทางการเงิน (FinTech) ที่ไม่รวมสินทรัพย์ดิจิทัลสำหรับบริษัทในกลุ่มธุรกิจทางการเงินของธนาคารพาณิชย์ เพื่อให้คล่องตัวในการลงทุนในกิจการที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนานวัตกรรมและ ธปท. เห็นว่าสามารถบริหารจัดการความเสี่ยงได้
ขยายให้ non-bank FIs ทำธุรกิจได้หลากหลายขึ้นและเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานด้วยต้นทุนที่เหมาะสม เพื่อให้แข่งขันได้เต็มที่ ภายใต้การกำกับดูแลตามระดับความเสี่ยงและเท่าเทียมกับผู้เล่นอื่น

[2] **เปิดกว้างให้ผู้ให้บริการกลุ่มต่าง ๆ เข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานทางการเงินด้วยต้นทุนที่เหมาะสมและเป็นธรรม (Open Infrastructure)** เพื่อให้สามารถแข่งขันและพัฒนานวัตกรรมทางการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางการเงินที่จำเป็นที่จะช่วยให้ระบบการเงินสนับสนุนการเปลี่ยนผ่านไปสู่เศรษฐกิจดิจิทัลได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ อาทิ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานรองรับธุรกรรมการค้าและการชำระเงินสำหรับ

ภาคธุรกิจ การพัฒนาสกุลเงินดิจิทัลสำหรับประชาชนที่ออกโดยธนาคารกลาง (Retail CBDC) และกลไกค้ำประกันเครดิตสำหรับความต้องการเงินทุนที่หลากหลาย

แนวนโยบายสำคัญ
ยกระดับธรรมาภิบาลของโครงสร้างพื้นฐานระบบการชำระเงินให้เปิดกว้างต่อการใช้ประโยชน์และพัฒนานวัตกรรม โดยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย
พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสำคัญเพื่อเพิ่มการเข้าถึงบริการทางการเงินด้วยต้นทุนที่สะท้อนความเสี่ยงตามจริงมากขึ้น เช่น กลไกค้ำประกันเครดิตสำหรับความต้องการเงินทุนที่หลากหลาย และกลไกเชื่อมต่อและแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างผู้ให้บริการ
เร่งลดการใช้เงินสดอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งลดการใช้เช็คกระดาษให้เหลือไม่ถึงครึ่งภายใน 5 ปี เพื่อสนับสนุนการเข้าสู่เศรษฐกิจดิจิทัล

(3) **เปิดกว้างให้มีการใช้ประโยชน์จากข้อมูล (Open Data)** เพื่อให้ผู้ให้บริการทางการเงินสามารถพัฒนาต่อยอดการให้บริการได้อย่างเหมาะสมภายใต้หลักธรรมาภิบาลข้อมูลที่เข้มแข็ง และเพื่อประโยชน์ในการเข้าถึงบริการทางการเงินที่สะดวกและรวดเร็วของผู้ใช้บริการทางการเงิน อาทิ ผลักดันให้มีกลไกเชื่อมต่อและแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างผู้ให้บริการ

2. เพิ่มมิติให้ภาคการเงินประเมินความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมในการดำเนินธุรกิจอย่างจริงจัง และสนับสนุนให้ภาคธุรกิจปรับตัวในช่วงเปลี่ยนผ่านโดยไม่ส่งผลกระทบเชิงลบในวงกว้าง รวมทั้งช่วยให้ภาคครัวเรือนหรือกลุ่มเปราะบางอยู่รอดและปรับตัวสู่โลกใหม่ได้อย่างยั่งยืน โดยมีการวางรากฐานสำคัญเพื่อสนับสนุนบทบาทของภาคการเงินในด้านสิ่งแวดล้อมได้อย่างเป็นระบบ อาทิ การจัดกลุ่มกิจกรรมทางเศรษฐกิจสีเขียวตามนิยามเดียวกัน (taxonomy) การมีแนวปฏิบัติมาตรฐานเพื่อผลักดันให้สถาบันการเงินประเมินความเสี่ยงและโอกาสด้านสิ่งแวดล้อมในกระบวนการดำเนินธุรกิจได้อย่างเหมาะสม และมีผลิตภัณฑ์ที่สนับสนุนให้ภาคธุรกิจปรับตัวและลดกิจกรรมที่ไม่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เป็นต้น รวมทั้งส่งเสริมภาคครัวเรือนโดยเฉพาะประชาชนกลุ่มเปราะบางที่มีภาระหนี้สูงหรือไม่มีความรู้ทางการเงินและความรู้ด้านเทคโนโลยีอย่างเพียงพอให้สามารถปรับตัว โดยการให้สินเชื่อแก่รายย่อยต้องดูแลไม่ให้ลูกค้าก่อหนี้เกินตัว มีกลไกแก้หนี้ครัวเรือนอย่างครบวงจร ผลักดันการพิจารณาให้สินเชื่อแก่ภาคครัวเรือนได้อย่างเหมาะสมกับความสามารถด้วยราคาที่สอดคล้องกับระดับความเสี่ยงของผู้กู้ ตลอดจนยกระดับการส่งเสริมความรู้ทางการเงินและการเงินดิจิทัล เพื่อให้ประชาชนมีพฤติกรรมทางการเงินที่ดีและเท่าทันภัยทางการเงินรูปแบบใหม่ ๆ

แนวนโยบายสำคัญ
Sustainable finance ผลักดันให้ภาคการเงินประเมินความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมในการดำเนินธุรกิจอย่างจริงจังและเป็นระบบ และมีผลิตภัณฑ์ที่สนับสนุนให้ภาคธุรกิจปรับตัวและลดกิจกรรมที่ไม่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยการเปลี่ยนผ่านต้องไม่ส่งผลกระทบเชิงลบในวงกว้าง

3. **ปรับการกำกับดูแลให้มีความยืดหยุ่นเพื่อให้ผู้ให้บริการทางการเงินสามารถปรับตัว พัฒนานวัตกรรมและรับมือกับความเสี่ยงรูปแบบใหม่ ๆ ที่มีนัยสำคัญได้อย่างเท่าทัน** โดยกำกับดูแลผู้ให้บริการตามระดับความเสี่ยง (risk proportionality) ของผู้ให้บริการที่มีความหลากหลายขึ้น โดยใช้กรอบการกำกับที่ผสมผสานระหว่างการใช้กฎเกณฑ์เป็นที่ตั้ง (rule-based) เพื่อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำที่บังคับใช้อย่างเท่าเทียมกับผู้ให้บริการทุกราย และการใช้หลักการเป็นที่ตั้ง (principle-based) เพื่อให้ผู้ให้บริการสามารถใช้แนวทางหรือวิธีบริหารจัดการความเสี่ยงให้เหมาะสมกับลักษณะและระดับความเสี่ยงของตนได้ รวมทั้งทบทวนเกณฑ์เพื่อไม่ให้เป็นอุปสรรคและก่อภาระต้นทุนที่เกินจำเป็น มีกลไกให้ผู้ให้บริการทางการเงินที่ประสบปัญหาและไม่สามารถปรับตัวได้ เลิกประกอบกิจการโดยไม่ทำให้ระบบการเงินหยุดชะงักหรือส่งผลกระทบลุกลาม และให้ความสำคัญกับการกำกับดูแลธุรกรรมและผู้ให้บริการที่มีนัยความสำคัญเชิงระบบได้อย่างเท่าทันและมีประสิทธิผล เพื่อลดโอกาสและป้องกันไม่ให้เกิดความเสี่ยงหรือความเสียหายที่จะส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพของระบบเศรษฐกิจการเงิน ผู้ฝากเงิน และผู้ใช้บริการทางการเงินในวงกว้าง อาทิ ความเสี่ยงของสินทรัพย์ดิจิทัลต่อเสถียรภาพระบบการเงินและระบบการชำระเงิน ความเสี่ยงของกลุ่มธุรกิจทางการเงินที่มีโครงสร้างและรูปแบบการประกอบธุรกิจที่เปลี่ยนไป

แนวนโยบายสำคัญ
การกำกับดูแลสินทรัพย์ดิจิทัล (digital assets) ไม่ต้องการเห็นสินทรัพย์ดิจิทัลถูกใช้เป็นสื่อการชำระเงิน (means of payment) แทนเงินบาท แต่เปิดโอกาสให้สถาบันการเงินใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีใหม่ เพื่อพัฒนาบริการทางการเงิน ภายใต้การบริหารความเสี่ยงที่เหมาะสม
กำกับดูแลผู้ให้บริการตามระดับความเสี่ยง (risk proportionality) รวมทั้งทบทวนเกณฑ์เพื่อไม่ให้เป็นอุปสรรคและลดภาระ เพื่อให้ภาคการเงินสามารถปรับตัว พัฒนานวัตกรรม และรับมือกับความเสี่ยงรูปแบบใหม่ได้อย่างเท่าทัน

สิ่งที่คาดหวังจะเห็นจากภูมิทัศน์ภาคการเงินในระยะยาว

(1) ภาคการเงินใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนานวัตกรรมและบริการทางการเงินที่ตอบโจทย์ความต้องการของผู้ใช้บริการอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม โดยไม่ส่งเสริมการก่อหนี้เกินตัว มีการแข่งขันอย่างเท่าเทียม

(2) ภาคการเงินเอื้อให้ภาคธุรกิจและครัวเรือนสามารถเปลี่ยนผ่านเข้าสู่เศรษฐกิจการเงินดิจิทัลและรับมือกับความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมได้อย่างทันการณ์

(3) ภาคการเงินสามารถรับมือกับความเสี่ยงสำคัญและความเสี่ยงรูปแบบใหม่ได้อย่างเท่าทันและเหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงเร็ว โดยไม่ส่งผ่านความเสี่ยงไปยังระบบเศรษฐกิจการเงินและผู้บริโภคในวงกว้าง และมีการกำกับดูแลที่ยืดหยุ่นโดยไม่สร้างภาระแก่ผู้ให้บริการทางการเงินมากจนเกินจำเป็น

ซึ่งจะส่งผลทำให้ stakeholder กลุ่มต่างๆ ได้รับประโยชน์จากการปรับภูมิทัศน์ภาคการเงิน ดังนี้

ผู้ใช้บริการทางการเงิน	ภาคครัวเรือน	ภาคธุรกิจ
มีโอกาสและอิสระที่จะเลือกใช้บริการทางการเงินที่ตอบโจทย์ความต้องการได้หลากหลายและสะดวกขึ้น ด้วยราคาที่เหมาะสมกับความเสี่ยง โดยใช้ประโยชน์จาก digital footprint ตลอดจนมีความรู้ทางการเงินและสามารถใช้บริการทางการเงินดิจิทัลได้อย่างปลอดภัย และได้รับการคุ้มครองอย่างเป็นธรรม	**กลุ่มที่มีรายได้**น้อยมีโอกาสเข้าถึงบริการทางการเงินได้อย่างเหมาะสม ขณะที่**กลุ่มที่มีหนี้สินล้นพ้นตัว**ได้รับการดูแลเพื่อให้สามารถอยู่รอดได้อย่างยั่งยืน และ**กลุ่มที่ยังไม่พร้อม**ได้รับการเตรียมพร้อมให้สามารถปรับตัวเข้าสู่โลกการเงินดิจิทัล	มีแรงจูงใจและได้รับการจัดสรรเงินทุนอย่างเพียงพอเพื่อสนับสนุนการปรับตัวในช่วงเปลี่ยนผ่านไปสู่เศรษฐกิจดิจิทัลและเศรษฐกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมได้อย่างราบรื่น และ SMEs เข้าถึงแหล่งเงินทุนที่เหมาะกับความต้องการและความเสี่ยง

ทั้งนี้ เนื้อหาของรายงานฉบับนี้แบ่งออกเป็น 5 ส่วน ได้แก่ **ส่วนที่ 1** อธิบายถึงปัจจัยสำคัญที่คาดว่าจะกระทบเศรษฐกิจและภาคการเงินในระยะข้างหน้า ซึ่ง ธปท. นำมาพิจารณาเพื่อกำหนดทิศทางสำคัญในแต่ละด้าน **ส่วนที่ 2-4** อธิบายทิศทางสำคัญในแต่ละด้าน เปิดโอกาสให้ภาคการเงินสามารถใช้เทคโนโลยีและข้อมูลเพื่อพัฒนานวัตกรรม (Leveraging Technology and Data to Drive Innovation) เพิ่มมิติให้ภาคการเงินประเมินความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมและสนับสนุนให้ภาคธุรกิจปรับตัวในช่วงเปลี่ยนผ่านรวมทั้งช่วยให้ภาคครัวเรือนปรับตัวสู่โลกใหม่ได้อย่างยั่งยืน (Managing Transition towards Sustainability) และปรับการกำกับดูแลให้มีความยืดหยุ่นเพื่อให้ผู้ให้บริการทางการเงินสามารถปรับตัว พัฒนานวัตกรรม และรับมือกับความเสี่ยงได้อย่างเท่าทัน (Shifting from Stability to Resiliency) โดยแสดงถึง (1) หลักการของ ธปท. ทั้งสิ่งที่อยากเห็นและสิ่งที่ไม่อยากเห็น (2) ทิศทางและแนวนโยบายที่ ธปท. จะดำเนินการในระยะต่อไป และ (3) ประเด็นที่ต้องการเปิดรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมโดยจะระบุไว้ตอนท้ายของเนื้อหาแต่ละส่วน และ**ส่วนที่ 5** อธิบายสิ่งที่ ธปท. คาดหวังจะเห็นภายหลังการปรับภูมิทัศน์ภาคการเงินตามทิศทางที่กำหนดในส่วนที่ 2-4 แล้วเสร็จ

ส่วนที่ 1

ปัจจัยสำคัญที่คาดว่าจะกระทบเศรษฐกิจและภาคการเงินไทยในระยะข้างหน้า

1 โลกดิจิทัลไร้พรมแดน

ระบบเศรษฐกิจและภาคการเงินไทยกำลังเปลี่ยนผ่านไปสู่โลกดิจิทัลที่ไม่มีพรมแดน สะท้อนจากการใช้ระบบพร้อมเพย์ (PromptPay) ที่เติบโตถึง 4 เท่า และมีผู้ใช้งานหน้าใหม่เพิ่มขึ้น 9 ล้านคนในช่วงปี 2563-2564 ซึ่งเปิดโอกาสให้มีผู้ให้บริการทั้งในและนอกภาคการเงินเข้ามาแข่งขันและพัฒนาบริการทางการเงินโดยอาศัยเครือข่ายเทคโนโลยี ข้อมูล และช่องทางดิจิทัลที่สะดวก รวดเร็ว ตอบโจทย์ และเข้าถึงลูกค้าได้ดีขึ้น รวมถึงการใช้เทคโนโลยีการประมวลผลแบบกระจายศูนย์ (อาทิ blockchain) ที่เปิดโอกาสให้ลูกค้าสามารถเข้าถึงและใช้บริการต่าง ๆ ได้สะดวกโดยไม่ต้องผ่านตัวกลาง

การนำเทคโนโลยีมาใช้อาจก่อให้เกิดความเสี่ยงรูปแบบใหม่ ๆ อาทิ การโจรกรรมข้อมูลและภัยไซเบอร์ในหลายรูปแบบ หรือความเสี่ยงจากความผันผวนของราคาสินทรัพย์ดิจิทัล ดังนั้น **ภาคการเงินจึงจำเป็นต้องปรับตัวให้สามารถใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยี ข้อมูล และช่องทางดิจิทัลได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ แต่ในขณะเดียวกันต้องสามารถบริหารจัดการความเสี่ยงรูปแบบใหม่ได้อย่างเท่าทันด้วย**

2 กระแสความยั่งยืน

การเปลี่ยนแปลงด้านสิ่งแวดล้อมเริ่มส่งผลกระทบต่อประเทศไทยอย่างรวดเร็ว โดยองค์การสหประชาชาติคาดว่าโลกจะร้อนขึ้น 1.5 องศาในอีกไม่ถึง 20 ปี ซึ่งจะนำไปสู่ภัยพิบัติทางธรรมชาติที่รุนแรงขึ้น และประเทศไทยติด 1 ใน 10 ของประเทศที่อาจเผชิญความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศมากที่สุดจากภาวะโลกร้อน ในขณะที่ภาคอุตสาหกรรมของไทยโดยส่วนใหญ่ยังใช้เทคโนโลยีแบบดั้งเดิมซึ่งไม่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม จึงมีความเสี่ยงที่อาจได้รับผลกระทบโดยตรงจากนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมของกลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น นโยบาย Carbon Border Adjustment Mechanism ของสหภาพยุโรป เป็นต้น ดังนั้น **ภาคการเงินจึงจำเป็นต้องเร่งปรับตัวเพื่อให้พร้อมรองรับโอกาสและความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม รวมทั้งควรมีส่วนช่วยสนับสนุนให้เศรษฐกิจไทยปรับตัวและลดกิจกรรมที่ไม่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบเชิงลบในวงกว้าง**

3 ปัญหาความเหลื่อมล้ำ

ปัญหาความเหลื่อมล้ำยังมีสูง โดยวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) มากกว่าร้อยละ 60 ไม่มีสินเชื่อกับธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงินเฉพาะกิจ (SFI) เนื่องจากไม่มีข้อมูลในระบบหรือมีประวัติทางการเงินไม่มากพอ (information asymmetry) จึงเข้าถึงสินเชื่อได้ยาก ต้องหาหลักประกันหรือการค้ำประกันเพิ่มเติม หรือต้องหาแหล่งเงินทุนรูปแบบอื่น เช่น ผู้ให้บริการทางการเงินที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน (non-bank FIs) หรือการร่วมทุน เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีปัญหาหนี้ครัวเรือนที่เร่งตัวสูงเป็น

ประวัติการณ์ที่ร้อยละ 90 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ (Gross Domestic Product: GDP)[1] โดย 1 ใน 3 ของคนไทยมีหนี้[2] และผู้มีภาระหนี้สูงส่วนใหญ่เป็นผู้มีรายได้น้อย

4 นอกจากนี้ วิกฤตโควิด 19 ยังซ้ำเติมปัญหาฐานะทางการเงินของ SMEs และครัวเรือนกลุ่มที่มีรายได้น้อย แต่ในขณะเดียวกันก็เป็นตัวเร่งให้มีการใช้บริการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มขึ้น ในขณะที่ยังมีประชาชนและธุรกิจไทยที่ยังนิยมชำระเงินด้วยเงินสดและเช็ค[3] และใช้บริการผ่านสาขาหรือตู้ ATM เป็นหลัก ดังนั้น แม้การนำเทคโนโลยีมาใช้ในภาคการเงินจะช่วยให้ผู้ใช้บริการที่พร้อมเข้าสู่โลกการเงินดิจิทัลสามารถเข้าถึงบริการทางการเงินได้ดีขึ้น แต่จำเป็นต้องดูแล SMEs และครัวเรือนกลุ่มที่ยังมีความเปราะบางทางการเงินให้เข้าถึงบริการทางการเงินในระบบอย่างเหมาะสม และช่วยให้ภาคครัวเรือนสามารถบริหารจัดการหนี้ได้ทั้งในแง่การลดการก่อหนี้เกินตัวและการจัดการกับภาระหนี้สินที่ล้นพ้นตัว รวมทั้งดูแลกลุ่มที่ยังไม่พร้อมใช้เทคโนโลยีให้สามารถปรับตัว เพื่อไม่ให้ซ้ำเติมปัญหาความเหลื่อมล้ำให้มากขึ้นไปกว่าเดิม

5 ธปท. ได้พิจารณาปัจจัยต่าง ๆ ข้างต้นและได้กำหนดทิศทางสำคัญเพื่อสนับสนุนให้ภาคการเงินไทยสามารถปรับตัวรับมือกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวและสามารถเปลี่ยนผ่านไปสู่เศรษฐกิจดิจิทัลและเศรษฐกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมได้อย่างทันการณ์และราบรื่นใน 3 ด้าน ได้แก่

(1) เปิดโอกาสให้ภาคการเงินสามารถใช้เทคโนโลยีและข้อมูลเพื่อพัฒนานวัตกรรมและบริการทางการเงินที่ตอบโจทย์ผู้ใช้บริการ (Leveraging on Technology and Data to Drive Innovation)

(2) เพิ่มมิติให้ภาคการเงินประเมินความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมในการดำเนินธุรกิจอย่างจริงจังและสนับสนุนให้ภาคธุรกิจปรับตัวในช่วงเปลี่ยนผ่านโดยไม่ส่งผลกระทบเชิงลบในวงกว้าง รวมทั้งช่วยให้ภาคครัวเรือนหรือกลุ่มเปราะบางอยู่รอดและปรับตัวสู่โลกใหม่ได้อย่างยั่งยืน (Managing Transition towards Sustainability)

(3) ปรับการกำกับดูแลให้มีความยืดหยุ่นเพื่อให้ผู้ให้บริการทางการเงินสามารถปรับตัว พัฒนานวัตกรรม และรับมือกับความเสี่ยงรูปแบบใหม่ ๆ ที่มีนัยสำคัญได้อย่างเท่าทัน (Shifting from Stability to Resiliency)

---

[1] เกือบ 1 ใน 4 ของตัวเลขหนี้ครัวเรือนที่ ธปท. เผยแพร่เป็นหนี้ของสถาบันการเงินที่อยู่นอกการกำกับดูแลของ ธปท. และตัวเลขนี้ยังไม่ได้นับรวมหนี้บางชนิด เช่น หนี้นอกระบบ

[2] ยอดหนี้ต่อหัวเพิ่มขึ้นถึง 2 เท่า เทียบกับ 10 ปีที่แล้ว และครัวเรือนไทยมีหนี้เพื่อการบริโภคในสัดส่วนสูง

[3] ร้อยละ 87 ของปริมาณธุรกรรมเป็นเงินสด และร้อยละ 70 ของปริมาณการใช้เช็คเป็นเช็คที่มีมูลค่าต่ำกว่า 100,000 บาท เพราะสะดวกและคุ้นเคยกับการชำระเงินในรูปแบบเดิมโดยเฉพาะผู้ที่ไม่พร้อมใช้เครื่องมือหรือช่องทางดิจิทัล เช่น กลุ่มผู้สูงอายุ และเช็คยังมีคุณสมบัติรองรับกระบวนการค้าของภาคธุรกิจ เช่น สั่งจ่ายล่วงหน้าได้ และมีโทษอาญา

ส่วนที่ 2

Leveraging on Technology and Data to Drive Innovation

เปิดโอกาสให้ภาคการเงินสามารถใช้เทคโนโลยีและข้อมูลเพื่อพัฒนานวัตกรรมและบริการทางการเงินที่ตอบโจทย์ผู้ใช้บริการ

6 ธปท. เล็งเห็นถึงโอกาสที่มากับกระแสดิจิทัล จึงได้วางทิศทางที่จะเปิดโอกาสให้ภาคการเงินสามารถใช้เทคโนโลยี ข้อมูล และช่องทางดิจิทัล เพื่อพัฒนานวัตกรรมและบริการทางการเงินที่ตอบโจทย์ความต้องการผู้ใช้บริการและเพื่อช่วยลดช่องว่างการเข้าถึงบริการทางการเงิน ดังนี้

7 **OPEN COMPETITION**

เปิดกว้างในการแข่งขันให้ผู้เล่นทั้งรายเดิมและรายใหม่เข้ามาให้บริการและพัฒนานวัตกรรมทางการเงิน โดยมีแนวนโยบายที่สำคัญ เช่น

Key Policies
เปิดให้จัดตั้งธนาคารพาณิชย์ที่ดำเนินธุรกิจบนช่องทางดิจิทัล (virtual bank) เพื่อให้ผู้ให้บริการแข่งขันกันพัฒนานวัตกรรมและบริการทางการเงินรูปแบบใหม่ที่ตอบโจทย์ผู้ใช้บริการ
ยกเลิกเพดานการลงทุนในธุรกิจเทคโนโลยีทางการเงิน (FinTech) ที่ไม่รวมสินทรัพย์ดิจิทัลสำหรับบริษัทในกลุ่มธุรกิจทางการเงินของธนาคารพาณิชย์ เพื่อให้คล่องตัวในการลงทุนในกิจการที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนานวัตกรรมและ ธปท. เห็นว่าสามารถบริหารจัดการความเสี่ยงได้
ขยายให้ non-bank FIs ทำธุรกิจได้หลากหลายขึ้นและเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานด้วยต้นทุนที่เหมาะสม เพื่อให้แข่งขันได้เต็มที่ ภายใต้การกำกับดูแลตามระดับความเสี่ยงและเท่าเทียมกับผู้เล่นอื่น

8 **OPEN INFRASTRUCTURE**

เปิดกว้างให้ผู้ให้บริการกลุ่มต่าง ๆ เข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานทางการเงินด้วยต้นทุนที่เหมาะสมและเป็นธรรม และผลักดันให้มีโครงสร้างพื้นฐานทางการเงินที่สำคัญของประเทศและนำมาใช้ประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อส่งเสริมการแข่งขัน การพัฒนานวัตกรรม และการให้บริการทางการเงินที่ตอบโจทย์ผู้ให้บริการได้ดีขึ้น รวมทั้งสนับสนุนแนวนโยบายเพื่อเร่งให้ไทยเข้าสู่สังคมที่ใช้เงินสดและเช็คลดลง (less-cash society) และเปลี่ยนผ่านเข้าสู่เศรษฐกิจดิจิทัล โดยมีแนวนโยบายที่สำคัญ เช่น

Key Policies
ยกระดับธรรมาภิบาลของโครงสร้างพื้นฐานระบบการชำระเงินให้เปิดกว้างต่อการใช้ประโยชน์และพัฒนานวัตกรรม โดยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย
พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสำคัญเพื่อเพิ่มการเข้าถึงบริการทางการเงินด้วยต้นทุนที่สะท้อนความเสี่ยงตามจริงมากขึ้น เช่น กลไกค้ำประกันเครดิตสำหรับความต้องการเงินทุนที่หลากหลาย โครงสร้างพื้นฐานรองรับธุรกรรมการค้าและการชำระเงินสำหรับภาคธุรกิจ (Smart Financial and Payment Infrastructure for Business)
เร่งลดการใช้เงินสดอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งลดการใช้เช็คกระดาษให้เหลือไม่ถึงครึ่งของปริมาณการใช้ในปัจจุบันภายใน 5 ปี เพื่อสนับสนุนการเข้าสู่เศรษฐกิจดิจิทัล

9 OPEN DATA

เปิดกว้างให้มีการใช้ประโยชน์จากข้อมูลผ่านการผลักดันกลไกเชื่อมต่อและแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างผู้ให้บริการ เพื่อให้ผู้ใช้บริการใช้ประโยชน์จากข้อมูลของตนที่มีอยู่กับผู้ให้บริการในการเลือกใช้หรือย้ายผู้ให้บริการได้โดยสะดวกด้วยต้นทุนที่เหมาะสม รวมทั้งให้เกิดการเชื่อมต่อฐานข้อมูลขนาดใหญ่ที่ปัจจุบันเก็บอยู่อย่างกระจัดกระจายที่หลายหน่วยงาน เพื่อให้ผู้ให้บริการสามารถนำข้อมูลจากหลากหลายแหล่งไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนานวัตกรรมและบริการทางการเงินได้เต็มศักยภาพมากขึ้นภายใต้หลักธรรมาภิบาลข้อมูลและการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลที่เหมาะสม อาทิ วิเคราะห์สินเชื่อโดยอิงกับข้อมูลพฤติกรรมและศักยภาพของผู้กู้เป็นสำคัญ กำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินให้สินเชื่อที่เหมาะสมกับความเสี่ยงของผู้กู้ (risk-based pricing) ซึ่งจะมีส่วนช่วยให้ประชาชนและ SMEs ที่มีประวัติทางการเงินไม่มากพอสามารถเข้าถึงสินเชื่อในระบบได้อย่างเหมาะสมมากขึ้น

ทั้งนี้ แต่ละทิศทางสำคัญมีหลักการและแนวโยบายที่สำคัญ ดังนี้

10 (1) OPEN COMPETITION

เปิดกว้างในการแข่งขันให้ผู้เล่นทั้งรายเดิมและรายใหม่เข้ามาให้บริการและพัฒนานวัตกรรมทางการเงิน

หลักการ

☑ **[สิ่งที่อยากเห็น]**: เปิดโอกาสให้ผู้ให้บริการรายเดิมและรายใหม่สามารถพัฒนานวัตกรรมและบริการทางการเงินเพื่อตอบโจทย์ลูกค้าได้มากขึ้น มีประสิทธิภาพ และช่วยลดช่องว่างการเข้าถึงบริการทางการเงินอย่างเหมาะสม ไม่ส่งเสริมการก่อหนี้เกินตัว

☒ **[สิ่งที่ไม่อยากเห็น]**: ผู้ให้บริการทางการเงินที่ประกอบธุรกิจแบบเดียวกันไม่อยู่ภายใต้เกณฑ์การกำกับดูแลที่เท่าเทียมกัน ไม่ถูกกำกับอย่างเหมาะสมกับความเสี่ยง และการประกอบธุรกิจดังกล่าวอาจสร้างความเสี่ยงต่อเสถียรภาพระบบการเงิน ผู้ฝากเงิน หรือผู้บริโภคในวงกว้าง หรือก่อให้เกิดการผูกขาดหรือการใช้อำนาจตลาดอย่างไม่เป็นธรรม เช่น การออกไปทำธุรกิจที่ไม่เกี่ยวข้องกับบริการทางการเงินโดยใช้ประโยชน์จากเงินทุนที่ระดมจากประชาชนหรือฐานลูกค้าเพื่อแข่งขันโดยตรงกับภาคธุรกิจจริง

แนวนโยบายที่สำคัญ

11 (1.1) เพิ่ม virtual bank เป็นผู้เล่นใหม่

เปิดโอกาสให้ผู้ให้บริการทั้งรายใหม่และรายเดิมขอจัดตั้งธนาคารพาณิชย์รูปแบบใหม่ ได้แก่ virtual bank เพื่อให้แข่งขันกันพัฒนานวัตกรรมและบริการทางการเงินรูปแบบใหม่ที่ตอบโจทย์ผู้ใช้บริการและช่วยให้ SMEs และรายย่อยเข้าถึงบริการทางการเงินในระบบอย่างเหมาะสม โดยไม่ก่อให้เกิดการผูกขาด เนื่องจากการดำเนินงานในรูปแบบ virtual bank จะคล่องตัวกว่าและมีค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานต่ำกว่าธนาคารพาณิชย์แบบดั้งเดิม (traditional bank) ซึ่งแนวทางนี้เป็นการผสมผสานแนวนโยบาย virtual bank ของเกาหลีใต้ ฮ่องกง และสิงคโปร์ ที่มุ่งส่งเสริมการแข่งขันและการพัฒนา

นวัตกรรมทางการเงิน กับของมาเลเซียและฟิลิปปินส์ที่มุ่งส่งเสริมการเข้าถึงบริการทางการเงินของ SMEs และรายย่อย

ลักษณะของ virtual bank

12 **(i) มีขอบเขตการประกอบธุรกิจเหมือน traditional bank เต็มรูปแบบ** เพื่อให้สามารถนำเสนอบริการทางการเงินแก่ผู้ใช้บริการกลุ่มต่าง ๆ และแข่งขันกับผู้ให้บริการอื่นได้อย่างเต็มที่ และอยู่ภายใต้กรอบการกำกับดูแลตามความเสี่ยงเช่นเดียวกับ traditional bank อาทิ ด้านการบริหารความเสี่ยงและความมั่นคง การให้บริการแก่ลูกค้าอย่างเป็นธรรม ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการอนุญาตและกำกับดูแลส่วนใหญ่ในต่างประเทศ

13 **(ii) ต้องจดทะเบียนจัดตั้งและมีสำนักงานใหญ่หรือบริษัทแม่ในไทย** เพื่อให้ ธปท. สามารถกำกับดูแลผู้ประกอบธุรกิจผ่านหน่วยงาน (presence) ในไทยได้ สอดคล้องกับแนวทางอนุญาตให้จัดตั้ง virtual bank ในมาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และ digital full bank ในสิงคโปร์

ตัวอย่างต่างประเทศ	วัตถุประสงค์			ขอบเขตการประกอบธุรกิจ		จำกัดจำนวนผู้ได้รับใบอนุญาต
	การแข่งขัน	นวัตกรรม	การเข้าถึงบริการทางการเงิน	Full bank	Wholesale bank	
ฮ่องกง	✓	✓		✓ เน้นลูกค้ารายย่อยและ SMEs		
เกาหลีใต้	✓	✓		✓ ห้ามให้สินเชื่อแก่ธุรกิจขนาดใหญ่		
ไต้หวัน	✓	✓	✓	✓		
สิงคโปร์	✓	✓		✓	✓ ให้สินเชื่อแก่ SMEs และธุรกิจขนาดใหญ่ และรับฝากเงินจากลูกค้ารายใหญ่	✓
มาเลเซีย			✓ กลุ่ม unserved และ underserved	✓ เน้นลูกค้ารายย่อยและ SMEs		✓
ฟิลิปปินส์			✓ กลุ่ม unserved และ underserved	✓ เน้นลูกค้ารายย่อยและ SMEs		✓

ทั้งนี้ ธปท. จะออกร่างหลักเกณฑ์การขออนุญาตจัดตั้ง virtual bank เพื่อเปิดรับฟังความคิดเห็นในช่วงครึ่งแรกของปี 2565

ประเด็นรับฟังความคิดเห็น:
• ท่านเห็นด้วยกับแนวทางการให้จัดตั้ง virtual bank ข้างต้นหรือไม่ โดยเฉพาะในเรื่องวัตถุประสงค์ ขอบเขตการประกอบธุรกิจ ผู้ที่สามารถขอจัดตั้ง และมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอย่างไร
• ท่านที่สนใจจัดตั้ง virtual bank โปรดระบุแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการประกอบธุรกิจ เช่น กลุ่มลูกค้าเป้าหมาย ขอบเขตการประกอบธุรกิจ และโครงสร้างผู้ถือหุ้น เป็นต้น

14 **(1.2) เพิ่มความยืดหยุ่นให้ผู้เล่นเดิม**

ให้สถาบันการเงินมีความยืดหยุ่นมากขึ้นในการประกอบธุรกิจเพื่อให้สามารถแข่งขัน พัฒนานวัตกรรม และตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการทางการเงินได้ดีขึ้น เช่น ยกเลิกเพดานการลงทุนในธุรกิจ FinTech ที่ไม่รวมสินทรัพย์ดิจิทัล สำหรับบริษัทในกลุ่มธุรกิจทางการเงินของธนาคารพาณิชย์ (กลุ่มธุรกิจฯ) จากเดิมกำหนดเพดานไว้ที่ไม่เกินร้อยละ 3 ของเงินกองทุนของธนาคารพาณิชย์

ประเด็นรับฟังความคิดเห็น:
• การลงทุนหรือการประกอบธุรกิจประเภทใดที่สถาบันการเงินหรือกลุ่มธุรกิจฯ ประสงค์จะดำเนินการเพิ่มเติมในอนาคตเพื่อให้สามารถนำเสนอผลิตภัณฑ์และบริการที่ตอบสนองความต้องการของลูกค้าและแข่งขันได้ดีขึ้น ซึ่งหลักเกณฑ์ ธปท. ในปัจจุบันยังไม่อนุญาต ไม่ชัดเจน หรือเป็นข้อจำกัดสำคัญ เช่น การจำกัดการลงทุน/ถือหุ้นในกิจการอื่นไม่ให้เกินร้อยละ 10 ของหุ้นกิจการนั้น
• สำหรับผู้ให้บริการทางการเงินที่ปัจจุบันประกอบธุรกิจภายใต้ใบอนุญาตหลายประเภท ท่านเห็นประโยชน์ของการอนุญาตให้ประกอบธุรกิจทางการเงินที่ไม่รับเงินฝากภายใต้ใบอนุญาตเดียวเพื่อความคล่องตัว โดยอยู่ภายใต้กรอบการกำกับดูแลที่สอดคล้องกับความเสี่ยงหรือไม่ อย่างไร
• ท่านที่เห็นประโยชน์และสนใจประกอบธุรกิจทางการเงินที่ไม่รับเงินฝากภายใต้ใบอนุญาตเดียว โปรดให้รายละเอียดโครงสร้างธุรกิจ รูปแบบ และขอบเขตการประกอบธุรกิจ

15 **(1.3) ส่งเสริมบทบาท Non-Bank และ SFIs**

ส่งเสริมบทบาทของผู้ให้บริการทางการเงินที่ไม่ใช่สถาบันการเงินเพื่อช่วยปิดช่องว่าง (gap) ในระบบการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพและพัฒนาบริการด้านนั้น ๆ ให้ดีขึ้น

16 **(1.3.1) ขยายขอบเขตการประกอบธุรกิจของ Non-Bank**

ขยายขอบเขตการประกอบธุรกิจของผู้ให้บริการทางการเงินที่ไม่ใช่สถาบันการเงินที่ประกอบธุรกิจประเภทเดียว (monoline non-bank FIs) เช่น

- ให้ผู้ประกอบธุรกิจเงินอิเล็กทรอนิกส์ (e-Money) สามารถประกอบกิจการดูแลผลประโยชน์ของคู่สัญญา (escrow agent) และให้บริการพิสูจน์และยืนยันตัวตน (Identity Provider: IdP) ในกระบวนการรู้จักลูกค้าทางอิเล็กทรอนิกส์ (electronic-Know Your Customer: e-KYC)
- ให้ผู้ประกอบธุรกิจโอนเงินระหว่างประเทศ (Money Transfer: MT) และผู้ประกอบธุรกิจซื้อขายและแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ (Money Changer: MC)
    - ให้บริการลูกค้าได้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ที่กว้างขึ้น และมีวงเงินทำธุรกรรมสูงสุดเพิ่มขึ้น
    - สามารถให้บริการทางอิเล็กทรอนิกส์และนำเทคโนโลยีมาใช้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุนการให้บริการ

- มีแผนที่จะปรับปรุงขอบเขตใบอนุญาตให้ผู้ประกอบธุรกิจ non-bank MT/MC ให้บริการได้ครอบคลุมหลายธุรกรรมมากขึ้น และรองรับรูปแบบการให้บริการใหม่ ๆ เพื่อให้บริการลูกค้ารายย่อยและ SMEs ได้ดียิ่งขึ้น

17 **(1.3.2) สนับสนุนให้ SFIs ทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ**

ร่วมกับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องสนับสนุนให้ SFIs ปิด gap ที่กลไกตลาดหรือโครงสร้างพื้นฐานอื่นไม่สามารถทำหน้าที่ได้สมบูรณ์ โดยไม่เข้าไปแข่งขันโดยตรงกับผู้ให้บริการทางการเงินและ SFIs อื่น และส่งเสริมให้ SFIs พัฒนาบุคลากรและใช้โครงสร้างพื้นฐานร่วมกันระหว่าง SFIs เพื่อให้ SFIs ทำหน้าที่ปิด gap ได้อย่างมีประสิทธิภาพและสร้างภาระทางการคลังน้อยที่สุด

ประเด็นรับฟังความคิดเห็น:
• ธุรกิจประเภทใดที่ผู้ประกอบธุรกิจ monoline non-bank FIs ประสงค์จะดำเนินการเพิ่มเติมในอนาคตซึ่งหลักเกณฑ์ ธปท. ในปัจจุบันยังไม่อนุญาต ไม่ชัดเจน หรือเป็นข้อจำกัดสำคัญ เพื่อให้สามารถนำเสนอผลิตภัณฑ์และบริการที่ตอบสนองความต้องการของลูกค้าและแข่งขันได้ดีขึ้น

18 ทั้งนี้ เปิดโอกาสให้ผู้ให้บริการทางการเงินทั้งรายใหม่และรายเดิมที่สนใจประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์ในรูปแบบอื่นนอกจาก virtual bank หรือประกอบธุรกิจทางการเงินอื่นภายใต้การกำกับของ ธปท. หารือมายัง ธปท. ได้เป็นรายกรณี

ประเด็นรับฟังความคิดเห็น:
• รูปแบบของใบอนุญาตในปัจจุบันมีข้อจำกัดหรือเป็นอุปสรรคที่ส่งผลต่อการดำเนินธุรกิจ การให้บริการลูกค้า หรือทำให้ไม่สามารถแข่งขันได้อย่างเต็มที่หรือไม่ อย่างไร เช่น การจำกัดจำนวนสาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ ทุนจดทะเบียนขั้นต่ำ โปรดระบุข้อจำกัดและข้อเสนอแนะ
• ท่านเห็นว่าผู้ให้บริการทางการเงินรูปแบบอื่นใดอีกบ้างนอกจากที่กล่าวมาข้างต้นจะช่วยเพิ่มการแข่งขันในระบบการเงินและตอบโจทย์ความต้องการของประชาชนและภาคธุรกิจในการเข้าถึงและได้รับบริการทางการเงินที่ดีขึ้น เช่น wholesale bank ที่เน้นให้บริการแก่ลูกค้าธุรกิจ โดยปล่อยสินเชื่อให้เฉพาะ SMEs และธุรกิจขนาดใหญ่ และรับเงินฝากที่มีมูลค่าสูงเท่านั้น

[2] OPEN INFRASTRUCTURE

เปิดกว้างให้ผู้ให้บริการกลุ่มต่าง ๆ เข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานทางการเงินด้วยต้นทุนที่เหมาะสมและเป็นธรรม และผลักดันให้มีโครงสร้างพื้นฐานทางการเงินที่สำคัญของประเทศและนำมาใช้ประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพ

หลักการ

☑ **[สิ่งที่อยากเห็น]**: มีโครงสร้างพื้นฐานทางการเงินและระบบการชำระเงินที่ได้มาตรฐาน มั่นคง ปลอดภัย สามารถเชื่อมต่อกันได้ (interoperability) เปิดให้ผู้ให้บริการที่หลากหลายได้ใช้ประโยชน์ด้วยราคาที่เหมาะสมเป็นธรรม เพื่อส่งเสริมการแข่งขันในการพัฒนานวัตกรรมและการให้บริการทางการเงินที่ตอบโจทย์ประชาชนและธุรกิจได้ดีขึ้น และสนับสนุนแนวนโยบายเพื่อเร่งให้ไทยเข้าสู่ less-cash society และเปลี่ยนผ่านเข้าสู่เศรษฐกิจดิจิทัล

☒ **[สิ่งที่ไม่อยากเห็น]**: โครงสร้างพื้นฐานทางการเงินและระบบการชำระเงินกระจัดกระจายจนไม่มีประสิทธิภาพ หรือกระจุกตัวจนนำไปสู่ความเสี่ยงของระบบทั้งความเสี่ยงด้านการเงินและด้านปฏิบัติการ รวมถึงการมีโครงสร้างราคาที่ไม่สะท้อนต้นทุนที่แท้จริง ทำให้ไม่เอื้อต่อการแข่งขันในการพัฒนานวัตกรรมและการให้บริการทางการเงินที่ดีขึ้น ตลอดจนการไม่สามารถกำกับดูแลผู้ให้บริการโครงสร้างพื้นฐานทางการเงินและระบบการชำระเงินที่สำคัญของประเทศเพื่อดูแลความเสี่ยงต่อระบบการเงินและต่อผู้ใช้บริการได้อย่างเหมาะสม

แนวนโยบายที่สำคัญ

19 **[2.1] เพิ่มประสิทธิภาพและการเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานปัจจุบัน**

ผลักดันให้มีการใช้ประโยชน์จากโครงสร้างพื้นฐานระบบการชำระเงินที่มีในประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถเชื่อมต่อได้ และเปิดกว้างให้ผู้ให้บริการที่หลากหลายสามารถแข่งขันได้ด้วยต้นทุนที่เหมาะสม เพื่อให้สามารถตอบโจทย์ความต้องการของประชาชนและธุรกิจได้อย่างเหมาะสม

20 **[2.1.1] ยกระดับโครงสร้างธรรมาภิบาล**

กำหนดภูมิทัศน์และยกระดับโครงสร้างธรรมาภิบาลของโครงสร้างพื้นฐานระบบการชำระเงินที่มีในประเทศเพื่อให้เปิดกว้างต่อการใช้ประโยชน์และพัฒนานวัตกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า โดยจะพิจารณาแนวทางต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับบริบทของไทย เช่น

- **การจัดตั้ง Payment Council** เพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งผู้ให้บริการที่เป็นธนาคารพาณิชย์และ non-bank FIs ผู้ใช้บริการ ผู้กำกับดูแล และผู้เชี่ยวชาญมีส่วนร่วมในการออกแบบนโยบายด้านการพัฒนาการชำระเงินและเสนอต่อคณะกรรมการระบบการชำระเงิน (กรช.) ซึ่งทำหน้าที่กำหนดนโยบายด้านการชำระเงินของประเทศ รวมทั้งนำนโยบายที่ได้จาก กรช. มาผลักดันให้เกิดผลเป็นรูปธรรม ซึ่งการมี Payment Council เป็นไปตามแนวทางในหลายประเทศ เช่น ออสเตรเลีย และสิงคโปร์

– **การจัดตั้งหน่วยงานบริหารจัดการการพัฒนาบริการชำระเงินของประเทศ (Payment Scheme)** เพื่อบริหาร Scheme Rule ที่เกี่ยวข้องกับระบบและบริการชำระเงิน เช่น ข้อตกลงการดำเนินธุรกิจและการพัฒนาระบบ การกำหนดโครงสร้างค่าธรรมเนียม การส่งเสริมการใช้ digital payment และการต่อยอดนวัตกรรม

ประเทศ	ตัวอย่างแนวทางบริหารจัดการธรรมาภิบาล ของโครงสร้างพื้นฐานระบบการชำระเงินในต่างประเทศ
อังกฤษ	• Payment System Regulator (PSR) ที่เป็นหน่วยงานภาครัฐทำหน้าที่กำกับดูแลและกำหนดนโยบายด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานระบบชำระเงิน • ควบรวมกิจการของผู้ให้บริการโครงสร้างพื้นฐานรายใหญ่ (Bacs, Faster Payments และ Cheque Imaging Payment Systems) ภายใต้ชื่อ Pay.UK เพื่อลดความซับซ้อนและต้นทุนการดำเนินงาน และกำหนดเงื่อนไข มาตรฐาน การเข้าใช้บริการ เพื่อให้ธนาคารพาณิชย์และ non-bank FIs เข้าถึงได้เท่าเทียมกัน
ออสเตรเลีย	• Australian Payments Council ที่เน้นการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่หลากหลายในการกำหนดนโยบายชำระเงิน • ควบรวมกิจการของผู้ให้บริการโครงสร้างพื้นฐานรายใหญ่ (Eftpos, BPAY และ NPPA) ภายใต้ชื่อ Australian Payments Plus เพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้สามารถตอบโจทย์ผู้ใช้บริการที่หลากหลายและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
สิงคโปร์	• Payments Council ที่เน้นการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่หลากหลายในการกำหนดนโยบายการชำระเงิน ที่มีผู้แทนจากธนาคารกลาง ผู้ให้บริการ และผู้ใช้บริการ • จัดตั้งหน่วยงานบริหารจัดการการพัฒนาบริการชำระเงินของประเทศ (Payment Scheme) เพื่อบริหารจัดการบริการ Paynow ซึ่งเป็นบริการโอนเงินแบบทันที (real-time payment) เพื่อทำหน้าที่กำหนดรายละเอียด ข้อตกลง เงื่อนไขการให้บริการชำระเงินแต่ละบริการ เช่น ค่าธรรมเนียมการใช้บริการ โครงสร้างพื้นฐานระบบการชำระเงิน การแก้ไขข้อพิพาท การประชาสัมพันธ์ และส่งเสริมการใช้งาน

21 **(2.1.2) ทบทวนโครงสร้างราคาบริการชำระเงิน**

พิจารณาทบทวนโครงสร้างราคาบริการชำระเงินโดยเฉพาะเงินสดและเช็ค ให้สะท้อนต้นทุนที่แท้จริง มีความเหมาะสม และเป็นธรรมต่อผู้ใช้บริการ ผู้ให้บริการ และผู้ลงทุนในระบบโครงสร้างพื้นฐาน ซึ่ง ธปท. จะหารือและสรุปโครงสร้างค่าธรรมเนียมกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้แล้วเสร็จภายในปี 2565 และกำหนดแผนการปรับค่าธรรมเนียมโดยเฉพาะการใช้เงินสดและเช็คต่อไป รวมทั้งกำหนดนโยบายเพื่อลดการใช้เงินสดด้วยอัตราเร่งเป็น 2 เท่าภายใน 3 ปี[4] และลดการใช้เช็คกระดาษให้เหลือไม่ถึงร้อยละ 50 ของปริมาณการใช้ในปัจจุบันภายใน 5 ปี[5] หลังพัฒนาให้ digital payment มีคุณลักษณะที่ตอบโจทย์และผลักดันให้ภาคธุรกิจและประชาชนหันมาใช้ digital payment อย่างแพร่หลาย เพื่อเร่งให้ไทยเข้าสู่ less-cash society

22 **ทั้งนี้ ในช่วงเปลี่ยนผ่านไปสู่ less-cash society จำเป็นต้องจัดให้มีช่องทางการให้บริการชำระเงินด้วยเงินสดที่เหมาะสมสำหรับผู้ใช้บริการกลุ่มที่ยังไม่พร้อมใช้ digital payment** เช่น

[4] อัตราการลดการใช้เงินสดในปี 2567 เป็นสองเท่าของค่าเฉลี่ยในปี 2561-2564 (สะท้อนจากอัตราการเติบโตของมูลค่าการถอนเงินสดจากตู้เอทีเอ็มและเคาน์เตอร์ ซึ่งเฉลี่ยอยู่ที่ -6.50% และ -11.18% สำหรับตู้เอทีเอ็มและเคาน์เตอร์ ตามลำดับ)

[5] ภายในปี 2569 ลดการใช้เช็คกระดาษให้เหลือไม่ถึงร้อยละ 50 ของปริมาณการใช้ ณ ปี 2564

การให้บริการผ่าน white label smart machine และการให้ตัวแทนของธนาคารพาณิชย์ (banking agent)ช่วยกระจายเงินสดแก่ผู้ที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล เป็นต้น ซึ่งจะช่วยให้สามารถบริหารจัดการเงินสดได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยต้นทุนที่ลดลง และสอดคล้องกับแนวโน้มลดการใช้เงินสด

ประเด็นรับฟังความคิดเห็น:
• ท่านเห็นด้วยกับข้อเสนอการจัดตั้ง Payment Council และ Payment Scheme หรือไม่ อย่างไร หากไม่เห็นด้วย มีข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการออกแบบนโยบายและผลักดันการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานระบบการชำระเงินอย่างไร
• ท่านเห็นด้วยกับการตั้งเป้าหมายลดการใช้เงินสดและเช็คตามที่ระบุข้างต้น และแผนงานที่จะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายดังกล่าวหรือไม่ อย่างไร และมีข้อเสนอแนะหรือต้องการการสนับสนุนด้านใดบ้าง เพื่อช่วยให้สามารถปรับตัวได้อย่างราบรื่น

23 **(2.2) รองรับกระบวนการและบริการทางการเงินดิจิทัล**

พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการชำระเงินและทางดิจิทัลอื่น ๆ ที่จำเป็นต่อกระบวนการและบริการทางการเงินดิจิทัล ซึ่งสามารถรองรับมาตรฐานสากล เชื่อมต่อได้ และต่อยอดไปยังการพัฒนานวัตกรรมและบริการทางการเงินเพื่อสนับสนุนการทำธุรกรรมดิจิทัลของผู้ใช้บริการ ตามแนวทาง key digital infrastructure ในหลายประเทศ เช่น สิงคโปร์ อินเดีย และอังกฤษ

Key digital infrastructure เพื่อรองรับการทำธุรกรรมดิจิทัลแบบครบวงจร (end-to-end)
• **Digital ID:** โครงสร้างพื้นฐานที่ช่วยเปิดประตูให้ประชาชนและภาคธุรกิจเข้าสู่โลกดิจิทัล โดยสามารถพิสูจน์และยืนยันตัวตนเพื่อลงทะเบียนหรือทำธุรกรรมที่หลากหลายได้โดยสะดวกและปลอดภัย
• **Digital Platform & Payment**: กระบวนการทางธุรกิจที่เชื่อมต่อไปยังการชำระเงินในรูปแบบดิจิทัลจะช่วยสร้างรอยเท้าดิจิทัล (digital footprint) ซึ่งนำไปสู่การทำธุรกรรมทางการเงินได้หลากหลายและการเข้าถึงบริการทางการเงินอื่น ๆ
• **Data Infrastructure**: กลไกหรือโครงสร้างพื้นฐานข้อมูลที่เอื้อให้ประชาชนและภาคธุรกิจสามารถใช้ประโยชน์จากข้อมูลของตนที่มีอยู่กับผู้ให้บริการทางการเงินต่าง ๆ ในการเลือกใช้หรือเปลี่ยนผู้ให้บริการได้โดยสะดวกด้วยต้นทุนที่เหมาะสม และเอื้อให้เกิดการเชื่อมโยงและนำฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (big data) ไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนานวัตกรรมและบริการทางการเงินได้อย่างเต็มศักยภาพ

24 **(2.2.1) พัฒนากระบวนการดิจิทัลสำหรับภาคธุรกิจแบบ end-to-end**

พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานรองรับธุรกรรมการค้าและการชำระเงินสำหรับภาคธุรกิจ (Smart Financial and Payment Infrastructure for Business) ร่วมกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อยกระดับการทำธุรกิจให้เป็นดิจิทัลแบบครบวงจร (end-to-end) เชื่อมโยงข้อมูลทางธุรกิจ การชำระเงิน และภาษีเป็นกระบวนการอัตโนมัติ (straight-through processing) ช่วยลดต้นทุนและปรับกระบวนการธุรกิจให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมถึงเป็นการสร้าง digital footprint ที่ช่วยเพิ่มโอกาสเข้าถึงแหล่งเงินทุนด้วยต้นทุนที่เหมาะสม และพัฒนาระบบการโอนเงินมูลค่าสูงให้รองรับการชำระเงินของภาคธุรกิจที่มีมูลค่าสูงและการทำธุรกรรมตลาดทุน

25 **(2.2.2) พัฒนาสกุลเงินดิจิทัลในระดับประชาชน**

พัฒนาและทดสอบการออกสกุลเงินดิจิทัลในระดับประชาชน (Retail CBDC) ที่เปรียบเสมือนเงินสดในรูปแบบดิจิทัลที่ออกโดยธนาคารกลาง เพื่อเป็นโครงสร้างพื้นฐานที่เปิดกว้างให้ผู้ให้บริการสามารถต่อยอดการพัฒนานวัตกรรมด้วยการนำเทคโนโลยีมาใช้ในรูปแบบใหม่ รองรับการเข้าสู่เศรษฐกิจดิจิทัลในอนาคต และเพื่อเป็นสกุลเงินดิจิทัลทางเลือกสำหรับประชาชนที่มีความปลอดภัย ประสิทธิภาพสูง และต้นทุนต่ำ โดยคาดว่าจะเริ่มทดสอบการใช้งานในวงจำกัด (pilot test) ประมาณปลายปี 2565

รูปแบบการชำระเงิน	วัตถุประสงค์
เงินสด/เช็คกระดาษ	เพื่อการชำระเงินที่ทั่วถึงและรองรับกลุ่มคนที่ยังไม่มีความพร้อม หรือยังเข้าไม่ถึงบริการชำระเงินดิจิทัล
Digital payment	เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความสะดวกในการชำระเงินของประชาชนและธุรกิจที่มีบัญชีธนาคาร หรือ e-money wallet
Retail CBDC	เพื่อเป็นโครงสร้างพื้นฐานที่เปิดกว้างให้ผู้ให้บริการสามารถต่อยอดการพัฒนานวัตกรรมด้วยการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในรูปแบบใหม่ รองรับการเข้าสู่เศรษฐกิจดิจิทัลในอนาคต และเพื่อเป็นสกุลเงินดิจิทัลทางเลือกสำหรับประชาชนที่มีความปลอดภัย ประสิทธิภาพสูง และต้นทุนต่ำ

26 **(2.2.3) พัฒนามาตรฐานกลางและการเชื่อมโยง**

ผลักดันโครงสร้างพื้นฐานทางดิจิทัลที่จำเป็นและพัฒนามาตรฐานกลางและการเชื่อมโยงโครงสร้างพื้นฐานกลางที่สำคัญ ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

27 **(i) โครงสร้างพื้นฐานเพื่อพิสูจน์และยืนยันตัวตนทางดิจิทัล (digital ID) ที่สามารถเชื่อมต่อระหว่าง platform (interoperability)** ทำให้ผู้ให้บริการสามารถเข้าถึงและพิสูจน์ตัวตนของลูกค้าจากแหล่งที่น่าเชื่อถือด้วยต้นทุนที่เหมาะสม และลูกค้าสามารถยืนยันตัวตนเพื่อใช้บริการทางการเงินได้สะดวกและปลอดภัย **รวมถึงการพิสูจน์และยืนยันตัวตนทางดิจิทัลสำหรับนิติบุคคล (corporate digital ID)** ผ่านโครงสร้างพื้นฐาน National Digital ID (NDID) โดยผลักดันร่วมกับกรมพัฒนาธุรกิจการค้าและ สพธอ. โดยมีเป้าหมายที่จะเริ่มทดสอบ use case สำหรับนิติบุคคล เช่น การเปิดบัญชีธนาคารภายในปี 2565

28 **(ii) การใช้ลายมือชื่อดิจิทัล (digital signature) ที่มีต้นทุนต่ำ ใช้งานง่าย รองรับได้หลายผลิตภัณฑ์** เช่น ให้บริการในรูปแบบ platform สำเร็จรูป และสัญญาดิจิทัล (digital contract) ในเอกสารสัญญาทางการเงิน เช่น การให้สินเชื่อดิจิทัล (digital lending) และการปรับโครงสร้างหนี้ดิจิทัล (digital debt-restructuring)

29 **(2.2.4) ส่งเสริมความรู้และทักษะทางการเงินดิจิทัล**

ส่งเสริมความรู้และทักษะทางการเงินดิจิทัล (digital literacy) และสนับสนุนให้ภาครัฐ ภาคธุรกิจ และประชาชนในวงกว้างใช้บริการชำระเงินดิจิทัลเป็นทางเลือกหลักแทนการใช้เงินสดและเช็ค โดยผลักดันให้มีความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคการเงิน เช่น "คณะทำงานส่งเสริมความรู้และการใช้ digital payment" เพื่อบูรณาการการเสริมสร้างความรู้

ความเข้าใจ และการส่งเสริมการใช้ digital payment ของประเทศให้เป็นวาระแห่งชาติ เพื่อให้การสื่อสารและการผลักดันเรื่องนี้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน มีความต่อเนื่อง และเกิดผลเป็นรูปธรรม

ทั้งนี้ สามารถศึกษารายละเอียดเพิ่มเติมจากเอกสารทิศทางการพัฒนาระบบการชำระเงินไทยที่จะเผยแพร่ประมาณเดือนมีนาคม 2565

ประเด็นรับฟังความคิดเห็น:
• ท่านเห็นว่าควรนำ Retail CBDC ไปใช้พัฒนาหรือต่อยอดบริการทางการเงินใด ที่จะเป็นประโยชน์กับประชาชนในวงกว้าง เช่น การนำไปประยุกต์ใช้โดยกำหนดเงื่อนไขสำหรับการจ่ายเงินสวัสดิการภาครัฐตามอาชีพหรือประเภทสินค้าและบริการที่ใช้จ่าย
• ท่านเห็นว่าโครงสร้างพื้นฐานทางการเงินดิจิทัลในปัจจุบัน เช่น digital ID สามารถรองรับการให้บริการทางการเงินดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ โปรดให้ข้อเสนอแนะสิ่งที่เห็นว่าควรปรับปรุงหรือพัฒนา

30 **(2.3) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและกลไกการค้ำประกันเครดิต**

พัฒนากลไกการค้ำประกันเครดิตให้สามารถช่วยสนับสนุนความต้องการเงินทุนที่หลากหลายร่วมกับภาครัฐ ด้วยการจัดตั้ง General Credit Guarantee Facility (GCGF) เพื่อช่วยให้ธุรกิจโดยเฉพาะ SMEs ในแต่ละช่วงของวงจรธุรกิจและธุรกิจที่ได้รับผลกระทบในภาวะวิกฤตสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ดีขึ้น รวมถึงสนับสนุนการเข้าถึงแหล่งเงินทุนเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสำคัญของประเทศ (infrastructure finance) โดยให้ GCGF

(1) สามารถค้ำประกันสินเชื่อทั้งที่ปล่อยโดยสถาบันการเงินและผู้ให้บริการที่ไม่ใช่สถาบันการเงินได้

(2) สามารถสนับสนุนการเข้าถึงแหล่งเงินทุนรูปแบบอื่นนอกจากสินเชื่อที่เหมาะสมกับความต้องการของ SMEs ในช่วงเริ่มต้น (start-up) SMEs ขนาดกลางที่พร้อมเข้าสู่ตลาดทุน และบริษัทขนาดใหญ่ เช่น การร่วมทุน การออกตราสารหนี้และตราสารทุน

(3) สามารถสนับสนุนการลงทุนตามทิศทางการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศในระยะยาว รวมทั้งเสริมสร้างศักยภาพของกลไกการค้ำประกันเครดิต โดยเฉพาะการประเมินความเสี่ยงด้านเครดิตของลูกหนี้หรือโครงการที่ขอรับการค้ำประกัน เพื่อให้สามารถบริหารจัดการความเสี่ยงและกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมการค้ำประกันที่สะท้อนความเสี่ยงของลูกหนี้หรือโครงการที่ขอรับการค้ำประกันได้อย่างเหมาะสม

ประเด็นรับฟังความคิดเห็น:
• ท่านเห็นว่ากลไกค้ำประกันเครดิตปัจจุบันมีข้อจำกัดที่สำคัญอะไรบ้าง อาทิ ประเภทผลิตภัณฑ์ที่รับค้ำประกัน ขนาดและภาคธุรกิจที่สามารถขอรับการค้ำประกัน เงื่อนไข ค่าธรรมเนียม และอัตราการค้ำประกัน เป็นต้น และควรพัฒนาอย่างไร สอดคล้องกับทิศทางการผลักดัน GCGF ข้างต้นหรือไม่

3. OPEN DATA

เปิดกว้างให้มีการใช้ประโยชน์จากข้อมูลผ่านการผลักดันกลไกเชื่อมต่อและแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างผู้ให้บริการ

หลักการ

☑ **[สิ่งที่อยากเห็น]**: มีระบบนิเวศข้อมูลที่เอื้อให้ประชาชนและภาคธุรกิจสามารถใช้ประโยชน์จากข้อมูลของตนที่อยู่กับผู้ให้บริการต่าง ๆ ในการเลือกใช้หรือย้ายผู้ให้บริการทางการเงินได้โดยสะดวกด้วยต้นทุนที่เหมาะสม รวมทั้งเอื้อให้เกิดการเชื่อมต่อและนำฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (big data) ไปใช้ประโยชน์ในการวิเคราะห์เพื่อพัฒนานวัตกรรมและบริการทางการเงินได้อย่างเต็มศักยภาพมากขึ้น

☒ **[สิ่งที่ไม่อยากเห็น]**: การนำข้อมูลไปใช้ผิดหลักธรรมาภิบาลข้อมูล ละเมิดสิทธิ์ความเป็นส่วนตัวของเจ้าของข้อมูล หรือนำข้อมูลไปใช้โดยมิชอบ รวมทั้งขาดกลไกหรือกระบวนการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลและป้องกันมิให้ข้อมูลมีการรั่วไหล ตลอดจนมีเงื่อนไขผูกมัดหรือกำหนดค่าธรรมเนียมการใช้ข้อมูลของลูกค้าที่สูงเกินควรจนเป็นการกีดกันเจ้าของข้อมูลในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากข้อมูลตนเอง

แนวนโยบายที่สำคัญ

31 **(3.1) ส่งเสริมนโยบาย Open Banking**

ผลักดันให้มีแนวนโยบาย Open Banking ที่เอื้อให้เจ้าของข้อมูลสามารถส่งข้อมูลของตนให้แก่ผู้ให้บริการต่าง ๆ ได้โดยสะดวกและมีต้นทุนที่เหมาะสม ไม่เป็นอุปสรรคต่อการเลือกใช้หรือย้ายบริการ โดยสร้างกลไกให้เจ้าของข้อมูลมีสิทธิอนุญาตให้ผู้ให้บริการทางการเงินต่าง ๆ เปิดเผยและส่งข้อมูลของตนให้แก่ผู้ให้บริการบุคคลที่สาม (consent management) ร่วมกับสถาบันการเงิน และผลักดันให้มีมาตรฐาน API (Application Programming Interface) และมาตรฐานข้อมูลกลาง รวมทั้งให้เกิดการเชื่อมต่อและรับส่งข้อมูลระหว่างผู้ให้บริการด้วยมาตรฐานเดียวกันอย่างมีประสิทธิภาพ ปลอดภัย รวดเร็ว โดยไม่มีการกำหนดเงื่อนไขที่ผูกมัดหรือกำหนดค่าธรรมเนียมที่สูงเกินควรจนเป็นการกีดกันเจ้าของข้อมูลในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากข้อมูลตน ซึ่งได้เริ่มนำร่องการดำเนินการรับส่งข้อมูลบัญชีเงินฝาก (bank statement) ในรูปแบบดิจิทัลระหว่างผู้ให้บริการในภาคธนาคาร (Digital Statement: dStatement) ไปแล้วในเดือนมกราคม 2565 และมีแผนที่จะขยายการรับส่งข้อมูลกับผู้ให้บริการประเภทอื่น ๆ ในภาคการเงินและในภาคส่วนอื่น ๆ ต่อไปในอนาคต เช่น ข้อมูลการจ่ายค่าเบี้ยประกัน ข้อมูลการจ่ายค่าสาธารณูปโภค เป็นต้น

ทั้งนี้ สามารถศึกษารายละเอียดเพิ่มเติมจากเอกสารทิศทาง Open Banking ที่จะเผยแพร่ประมาณไตรมาส 3 ปี 2565

32 **(3.2) เชื่อมต่อและใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลระดับจุลภาค**

สนับสนุนการเชื่อมต่อและนำฐานข้อมูลระดับจุลภาค (micro-level data) ที่ปัจจุบันถูกจัดเก็บอย่างกระจัดกระจายไปใช้ประโยชน์ในการวิเคราะห์และพัฒนานวัตกรรมและบริการทางการเงินได้อย่างเต็มศักยภาพมากขึ้น โดยร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องผลักดันกลไกหรือโครงสร้างพื้นฐาน รวมถึงพิจารณาแนวทางปรับปรุงกรอบกฎหมายที่ช่วยลดอุปสรรคหรือเอื้อให้เกิดการเชื่อมโยงฐานข้อมูล micro-level data จากหน่วยงานต่าง ๆ ให้เป็นฐานข้อมูลขนาดใหญ่ที่มีความครอบคลุมและหลากหลายทั้งข้อมูลทางการเงิน (financial data) และข้อมูลที่ไม่ใช่ทางการเงิน (non-financial data) ของผู้ใช้บริการ เช่น ข้อมูลพฤติกรรมการโอนเงินหรือชำระเงินด้วยช่องทางดิจิทัล เป็นต้น เพื่อให้สามารถนำข้อมูล micro-level data จากหลากหลายแหล่งไปวิเคราะห์เชิงสถิติได้อย่างลึกซึ้งและแม่นยำในแง่มุมต่าง ๆ ทั้งเพื่อประโยชน์ในกำหนดนโยบายของภาครัฐและในการพัฒนานวัตกรรมและส่งเสริมการเข้าถึงบริการทางการเงินอย่างเหมาะสม อาทิ วิเคราะห์สินเชื่อโดยอิงกับข้อมูลพฤติกรรมและศักยภาพของผู้กู้เป็นสำคัญ กำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินให้สินเชื่อที่เหมาะสมกับความเสี่ยงของผู้กู้ ซึ่งจะมีส่วนช่วยให้ประชาชนและ SMEs ที่มีประวัติทางการเงินไม่มากพอสามารถเข้าถึงสินเชื่อในระบบได้อย่างเหมาะสมมากขึ้น

33 ทั้งนี้ การดำเนินการเชื่อมต่อและนำฐานข้อมูลดังกล่าวไปใช้จะต้องอยู่ภายใต้หลักธรรมาภิบาลข้อมูลที่เหมาะสมและไม่ละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัวของเจ้าของข้อมูล อาทิ การรวบรวมฐานข้อมูลในรูปแบบที่ไม่ระบุตัวตนเจ้าของข้อมูลเพื่อให้บุคคลที่สามนำข้อมูลไปใช้วิเคราะห์เชิงสถิติได้ เป็นต้น รวมทั้งมีกลไกหรือกระบวนการรักษาความปลอดภัยและความลับของข้อมูลเพื่อมิให้เกิดการรั่วไหล

ประเด็นรับฟังความคิดเห็น:
• ผู้ใช้บริการทางการเงินอยากเห็นการใช้ Open Banking ให้เป็นประโยชน์ในบริการด้านใดเป็นอันดับแรก เช่น การบริหารจัดการเงินส่วนบุคคล (personal finance) การขอสินเชื่อ บริการประกันภัย บริการนอกภาคการเงินอื่น ๆ
• กลไกการอนุญาตให้เปิดเผยและส่งข้อมูลตามขอบเขตที่ให้ความยินยอม (consent management) ในปัจจุบันเพียงพอให้ท่านคลายความกังวลว่าจะไม่เกิดการนำข้อมูลของท่านผ่านกลไก Open Banking ไปใช้อย่างผิดวัตถุประสงค์โดยที่ท่านไม่ยินยอมหรือไม่ หากเห็นว่ายังไม่เพียงพอควรปรับปรุงในประเด็นใดบ้าง
• ท่านเห็นประโยชน์ของการเชื่อมต่อฐานข้อมูล micro-level data ที่สำคัญให้เป็นฐานข้อมูลกลางระดับประเทศในแง่มุมใดบ้าง ท่านเห็นว่าอุปสรรคสำคัญของการผลักดันเรื่องดังกล่าวให้เกิดผลเป็นรูปธรรมคืออะไร เช่น ไม่มีเจ้าภาพหรือหน่วยงานรับผิดชอบที่ชัดเจน ไม่มีกฎหมายหรือเกณฑ์ที่เอื้อให้เชื่อมต่อข้อมูลโดยสะดวก โปรดให้ข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไข

ส่วนที่ 3

Managing Transition towards Sustainability

เพิ่มมิติให้ภาคการเงินประเมินความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมในการดำเนินธุรกิจอย่างจริงจังและสนับสนุนให้ภาคธุรกิจปรับตัวในช่วงเปลี่ยนผ่านโดยไม่ส่งผลกระทบเชิงลบในวงกว้าง รวมทั้งช่วยให้ภาคครัวเรือนหรือกลุ่มเปราะบางอยู่รอดและปรับตัวสู่โลกใหม่ได้อย่างยั่งยืน

34 ธปท. ให้ความสำคัญกับกระแสการเติบโตอย่างยั่งยืนโดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องสิ่งแวดล้อมที่มาเร็วและส่งผลกระทบรุนแรงกว่าที่คาด ตลอดจนความเหลื่อมล้ำซึ่งเป็นปัญหาเชิงโครงสร้างที่สำคัญของไทย จึงได้เพิ่มมิติการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมให้ภาคการเงินประเมินความเสี่ยงและสนับสนุนให้ภาคธุรกิจปรับตัวและรับมือกับความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมได้ โดยการเปลี่ยนผ่านไม่ส่งผลกระทบเชิงลบในวงกว้างและให้ภาคครัวเรือนหรือกลุ่มเปราะบางอยู่รอดและปรับตัวสู่โลกใหม่ได้อย่างยั่งยืน ดังนี้

35 **รับมือความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อม**

ผลักดันให้ภาคการเงินประเมินความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมในการทำธุรกิจอย่างจริงจังและเป็นระบบ และมีผลิตภัณฑ์ที่สนับสนุนให้ภาคธุรกิจปรับตัวและลดกิจกรรมที่ไม่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยการเปลี่ยนผ่านต้องไม่ส่งผลกระทบเชิงลบในวงกว้าง โดยเฉพาะธุรกิจที่ยังไม่ได้นำประเด็นการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินกิจการซึ่งมีสัดส่วนค่อนข้างมากในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาอย่างประเทศไทย สอดคล้องกับทิศทางของประเทศที่จะบรรลุเป้าหมายความเป็นกลางทางคาร์บอน (carbon neutral) ภายในปี ค.ศ. 2050 และบรรลุเป้าหมายการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ (net zero emission) ภายในปี ค.ศ. 2065 โดยวางรากฐาน (building blocks) ที่สำคัญของระบบนิเวศที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (green ecosystem) ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ การจัดกลุ่มกิจกรรมทางเศรษฐกิจสีเขียวตามนิยามเดียวกัน (taxonomy) การมีแนวปฏิบัติมาตรฐานเพื่อผลักดันให้สถาบันการเงินประเมินความเสี่ยงและโอกาสด้านสิ่งแวดล้อมในกระบวนการดำเนินธุรกิจได้อย่างเหมาะสม

36 **ครัวเรือนปรับตัวได้**

ผลักดันให้ภาคการเงินมีส่วนช่วยให้ครัวเรือนที่ยังไม่พร้อมสามารถปรับตัวเข้าสู่โลกการเงินดิจิทัลได้อย่างราบรื่นและช่วยให้ครัวเรือนที่มีหนี้สินล้นพ้นตัวสามารถจัดการหนี้สินและไปต่อได้อย่างยั่งยืน โดยช่วยส่งเสริมทักษะทางการเงินดิจิทัลแก่ครัวเรือนที่ยังไม่พร้อมให้สามารถปรับตัวเข้าสู่โลกการเงินดิจิทัล และช่วยแก้ไขปัญหาหนี้ภาคครัวเรือนอย่างยั่งยืนด้วยการยกระดับมาตรการทั้งก่อน ขณะ และหลังเป็นหนี้ ได้แก่

(1) การให้ความรู้และทักษะทางการเงินที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางการเงิน

(2) การให้สินเชื่อแก่รายย่อยโดยช่วยดูแลไม่ให้ลูกค้าก่อหนี้จนเกินตัว

(3) กลไกการแก้หนี้อย่างครบวงจรสำหรับครัวเรือนที่มีหนี้สินล้นพ้นตัว เพื่อให้สามารถปรับปรุงโครงสร้างหนี้ที่ครัวเรือนมีกับผู้ให้บริการทั้งที่อยู่และที่ไม่อยู่ภายใต้การกำกับของ ธปท. ให้อยู่ในระดับที่สามารถบริหารจัดการได้ในระยะยาว

(4) การจัดเก็บข้อมูลภาระหนี้ที่ครัวเรือนมีกับผู้ให้บริการหรือหน่วยงานต่าง ๆ อย่างครอบคลุม และนำไปใช้ในการพิจารณาให้สินเชื่อแก่รายย่อยอย่างเหมาะสม

ทั้งนี้ มาตรการแก้ไขปัญหาทางด้านหนี้สินข้างต้นควรดำเนินการควบคู่ไปกับมาตรการของหน่วยงานอื่นในการเร่งฟื้นฟูรายได้และส่งเสริมการออมเผื่อฉุกเฉินและเผื่อเกษียณ เพื่อให้การแก้ไขปัญหาทางการเงินของภาคครัวเรือนเป็นไปอย่างยั่งยืน

37 (1) รับมือความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อม

ผลักดันให้ภาคการเงินประเมินความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมในการทำธุรกิจอย่างจริงจังและเป็นระบบ และมีผลิตภัณฑ์ที่สนับสนุนให้ภาคธุรกิจปรับตัวและลดกิจกรรมที่ไม่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยวาง building blocks ที่สำคัญของ green ecosystem ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

หลักการ

☑ **[สิ่งที่อยากเห็น]**: ภาคการเงินสามารถประเมินความเสี่ยงและโอกาสจากประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมเข้าเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินงาน และมีผลิตภัณฑ์และบริการทางการเงินที่จำเป็นและเพียงพอต่อการกระตุ้นหรือส่งเสริมให้ภาคธุรกิจสามารถปรับตัวได้โดยเฉพาะในช่วงการเปลี่ยนผ่าน โดยภาคการเงินเป็นฟันเฟืองหนึ่งที่ช่วยสนับสนุนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อรองรับการปรับตัวอย่างยั่งยืนและการดำเนินการอย่างบูรณาการของทุกภาคส่วนให้บรรลุเป้าหมายร่วมกันของทั้งประเทศ

☒ **[สิ่งที่ไม่อยากเห็น]**: การดำเนินงานของภาคการเงินไม่จูงใจหรือเป็นอุปสรรคต่อการปรับตัวของระบบเศรษฐกิจ ทั้งในด้านการละเลยการประเมินความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมจนส่งผลกระทบต่อพอร์ตสินเชื่อและการลงทุน และการประเมินความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมของภาคการเงินสูงเกินจนทำให้เกิดความเสี่ยงเพิ่มเติม ได้แก่ (1) การส่งเสริมธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมบางประเภทมากจนเกินไป ส่งผลให้ความต้องการลงทุนในสินทรัพย์ของธุรกิจดังกล่าวสูงจนส่งผลให้ราคาสินทรัพย์ปรับตัวเพิ่มขึ้นและเร็วเกินเลยปัจจัยพื้นฐาน (green bubble) และ (2) การตัดขาดธุรกิจที่อยู่ระหว่างการเปลี่ยนผ่าน (transition activities) จนระบบเศรษฐกิจโดยรวมไม่สามารถปรับตัวได้ทัน นอกจากนี้ ทิศทางนโยบายของภาครัฐทั้งในภาคการเงินและนอกภาคการเงินไม่ประสานไปในทิศทางเดียวกัน จนไม่สามารถบรรลุเป้าหมายของประเทศได้ตามที่กำหนดไว้

แนวนโยบายที่สำคัญ

38 **(1.1) จำกัดนิยามกิจกรรมทางเศรษฐกิจสีเขียว**

ผลักดันให้มีการจัดกลุ่มกิจกรรมทางเศรษฐกิจสีเขียวตามนิยามเดียวกัน (taxonomy) เพื่อให้สามารถจำแนกและจัดสรรเงินทุนไปสู่กิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ให้ความสำคัญกับประเด็นสิ่งแวดล้อม รวมถึงธุรกิจที่อยู่ระหว่างการปรับตัวในช่วงเปลี่ยนผ่านได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของไทย (Thai Taxonomy) โดยจะเริ่มจากภาคอุตสาหกรรมที่ต้องปรับตัวมากในประเด็นด้านสิ่งแวดล้อม เช่น อุตสาหกรรมที่มีปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสูง ทั้งนี้ กรอบการจัดทำ Thai Taxonomy จะสอดคล้องกับมาตรฐานในระดับภูมิภาค (ASEAN Taxonomy) และมาตรฐานที่เป็นที่ยอมรับในระดับสากล (เช่น EU Taxonomy และ Climate Bonds Taxonomy)

39 **(1.2) กำหนดมาตรฐานการเปิดเผยข้อมูล**

กำหนดมาตรฐานการเปิดเผยข้อมูลของสถาบันการเงิน (disclosure) เพื่อให้สถาบันการเงินแสดงความมุ่งมั่นและดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อมได้อย่างชัดเจนและสอดคล้องกับมาตรฐานสากล เช่น มาตรฐานการเปิดเผยข้อมูลทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับสภาพภูมิอากาศที่สอดคล้องกับข้อเสนอแนะของ Task Force on Climate-related Financial Disclosures (TCFD) รวมถึงร่วมมือกับหน่วยงานกำกับดูแลที่เกี่ยวข้องเพื่อผลักดันมาตรฐานการเปิดเผยข้อมูลในภาคการเงินอื่นและภาคธุรกิจเพื่อยกระดับข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมของไทย นอกจากนี้ จะพิจารณาความเป็นไปได้ในการผลักดันให้เกิดฐานข้อมูลหรือ data platform ที่เอื้อให้เกิดการเชื่อมหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลที่จำเป็นในการวิเคราะห์และประเมินความเสี่ยง รวมถึงโอกาสด้านสิ่งแวดล้อมระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งในและนอกภาคการเงิน

40 **(1.3) ส่งเสริมบริการและผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม**

ผลักดันให้มีบริการและผลิตภัณฑ์ทางการเงินให้ภาคธุรกิจปรับตัวและลดกิจกรรมที่ไม่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดย ธปท. จะร่วมกับสถาบันการเงินพัฒนาแนวปฏิบัติ (standard practice) ซึ่งรวมถึงการทำ scenario analysis และ climate change stress testing เพื่อให้สถาบันการเงินประเมินและบริหารจัดการความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมในการทำธุรกิจอย่างจริงจังและเป็นระบบ รวมทั้งออกแบบผลิตภัณฑ์และบริการทางการเงินที่สะท้อนความเสี่ยงดังกล่าวและสนับสนุนให้ภาคธุรกิจปรับตัวและลดกิจกรรมที่ไม่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเพื่อเปลี่ยนผ่านไปสู่การดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืนมากขึ้น

41 **(1.4) สร้างโครงสร้างแรงจูงใจที่เหมาะสม**

พิจารณาโครงสร้างแรงจูงใจ (incentive structure) ที่เหมาะสม โดยมีกลไกหรือมาตรการที่ช่วยลดภาระหรือต้นทุนให้สถาบันการเงินและภาคธุรกิจ ซึ่งจะช่วยให้เกิดการเร่งปรับตัวในช่วงเปลี่ยนผ่าน โดยเฉพาะการเพิ่มโอกาสให้ SMEs เข้าถึงแหล่งเงินทุนเพื่อให้สามารถปรับตัวและดำเนินธุรกิจที่คำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น เช่น กลไกที่ช่วยลดภาระหรือต้นทุนการประเมินเพื่อรับรองการขอสินเชื่อสีเขียว เช่นกรณีของธนาคารกลางสิงคโปร์

42 **(1.5) ส่งเสริมความรู้และบุคลากร**

สร้างองค์ความรู้และศักยภาพบุคลากรภาคการเงิน โดยร่วมมือกับหน่วยงานกำกับดูแลในภาคการเงินและสมาคมธนาคารในการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ เพื่อพัฒนาทักษะและความเชี่ยวชาญของบุคลากรในภาคการเงินให้มีความรู้ความเข้าใจและสามารถใช้เครื่องมือในการประเมินความเสี่ยงและโอกาสจากประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม รวมถึงการเรียนรู้แนวทางการดำเนินการที่ดีจากผู้เชี่ยวชาญ องค์กรที่เกี่ยวข้อง และเครือข่ายในต่างประเทศ

43 การดำเนินงานด้านความยั่งยืนให้เกิดผลเป็นรูปธรรมจำเป็นต้องมีเป้าหมายที่ชัดเจนของประเทศและดำเนินการร่วมกันอย่างบูรณาการจากทุกภาคส่วนดังเช่นในสหภาพยุโรป จีน เกาหลีใต้ และสิงคโปร์ ดังนั้น ธปท. จะผลักดันการดำเนินการเรื่องนี้ร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคการเงิน ภาคธุรกิจ และภาคประชาชนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายร่วมกันของทั้งประเทศ

ทั้งนี้ สามารถศึกษารายละเอียดเพิ่มเติมจากเอกสารทิศทาง Managing Transition towards Greater Environmental Sustainability ที่จะเผยแพร่ภายในไตรมาสที่ 2 ปี 2565

ประเด็นรับฟังความคิดเห็น:
• ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับข้อเสนอของ ธปท. และมีส่วนใดบ้างที่ต้องการเห็น ธปท. เร่งดำเนินการเป็นพิเศษ รวมถึงข้อเสนอแนะว่าควรมีกลไกอะไรเพิ่มเติมอีกหรือไม่ที่จะช่วยสนับสนุนให้ภาคธุรกิจปรับตัวได้ด้วยต้นทุนที่เหมาะสม
• ท่านมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมใดที่จะช่วยให้เกิดการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ภาคการเงินสนับสนุนการปรับตัวของภาคธุรกิจในเรื่องสิ่งแวดล้อมได้ดียิ่งขึ้น เช่น การนำการจัดหมวดหมู่กิจกรรมทางเศรษฐกิจสีเขียวตามนิยามเดียวกันไปใช้ให้สอดคล้องกันทั้งในและนอกภาคการเงิน

44 (2) ครัวเรือนปรับตัวได้

ผลักดันให้ภาคการเงินมีส่วนช่วยให้ครัวเรือนที่ยังไม่พร้อมสามารถปรับตัวเข้าสู่โลกการเงินดิจิทัลได้อย่างราบรื่นและช่วยให้ครัวเรือนที่มีหนี้สินล้นพ้นตัวสามารถจัดการหนี้สินและไปต่อได้อย่างยั่งยืน

หลักการ

☑ [**สิ่งที่อยากเห็น**]: ประชาชนมีพฤติกรรมทางการเงินที่ดี รวมทั้งมีความรู้เกี่ยวกับการเงินดิจิทัลและเท่าทันภัยทางการเงินรูปแบบใหม่

☒ [**สิ่งที่ไม่อยากเห็น**]: ครัวเรือนที่มีหนี้สินล้นพ้นตัวไม่สามารถปรับตัวและไปต่อได้ในระยะยาวหรือกลับมาก่อหนี้โดยไม่จำเป็นหรือเกินความสามารถจนมีหนี้สินล้นพ้นตัวอีก และครัวเรือนที่มีศักยภาพไม่สามารถเข้าถึงสินเชื่อในระบบได้อย่างเหมาะสมกับความสามารถหรือมีการก่อหนี้จนเกินตัว

แนวนโยบายที่สำคัญ

45 **(2.1) ยกระดับความรู้ทางการเงิน**

ยกระดับการให้ความรู้และทักษะทางการเงินและการเงินดิจิทัล (financial/digital literacy) ที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางการเงิน และช่วยให้ประชาชนเท่าทันพัฒนาการของเทคโนโลยีและภัยทางการเงินรูปแบบใหม่

(2.1.1) **พัฒนาและปรับปรุงแหล่งข้อมูลความรู้ทางการเงินและการเงินดิจิทัลที่เข้าถึงได้ง่าย** เท่าทันภัยทางการเงินรูปแบบใหม่ และเหมาะกับกลุ่มเป้าหมาย ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(2.1.2) **ให้ผู้ให้บริการทางการเงินมีบทบาทในการสร้างแรงจูงใจให้ผู้ใช้บริการทางการเงินมีพฤติกรรมทางการเงินที่ดี** เช่น จูงใจให้มีการออมเผื่อเกษียณ หรือชำระหนี้ก่อนหรือตามกำหนด

ประเด็นรับฟังความคิดเห็น:
• ท่านเห็นว่าอะไรจะเป็นสิ่งจูงใจให้ประชาชนชำระหนี้ตามกำหนดและมีการออมเงินสม่ำเสมอ และผู้ให้บริการทางการเงินจะมีบทบาทช่วยสร้างแรงจูงใจดังกล่าวได้อย่างไร เช่น ผลิตภัณฑ์ทางการเงินหรือเงื่อนไขการใช้บริการที่ง่าย สะดวก และจูงใจให้ประชาชนจ่ายชำระหนี้หรือออมเงินเพิ่มขึ้นเมื่อมีรายได้เข้ามาเป็นช่วง ๆ

46 **(2.2) ส่งเสริมการให้สินเชื่ออย่างรับผิดชอบ**

ผลักดันการให้สินเชื่อแก่รายย่อยอย่างเหมาะสมกับความสามารถของลูกค้าเพื่อดูแลไม่ให้ลูกค้าก่อหนี้จนเกินตัว โดยกำกับดูแลให้สถาบันการเงินและผู้ให้บริการสินเชื่อรายย่อยภายใต้การกำกับของ ธปท. พิจารณาให้สินเชื่อแก่รายย่อยโดยให้ความสำคัญกับการที่ลูกค้ามีเงินเหลือหลังหักชำระหนี้ทั้งหมดเพียงพอดำรงชีพและไม่ก่อหนี้จนเกินตัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งหนี้เพื่อการอุปโภคบริโภคที่เกินความจำเป็น เช่น ใช้สัดส่วนภาระหนี้ต่อรายได้ (debt service ratio: DSR) ในการพิจารณาสินเชื่อแก่ลูกค้าที่มีสถานะทางการเงินเปราะบางอย่างเคร่งครัดแม้จะสามารถหักเงินเดือนชำระหนี้ได้ก่อน เป็นต้น ทั้งนี้ ธปท. จะติดตามสถานการณ์อย่างใกล้ชิดและพิจารณาถึงความจำเป็นของการออกมาตรการดูแลเสถียรภาพระดับมหภาค (macroprudential) เพื่อช่วยชะลอการก่อหนี้เพื่อการอุปโภคบริโภคที่เกินความจำเป็นของภาคครัวเรือน หลังเศรษฐกิจมีแนวโน้มฟื้นตัวอย่างเข้มแข็ง

47 **(2.3) ผลักดันการแก้หนี้แบบครบวงจร**

ผลักดันกลไกการแก้หนี้ครัวเรือนอย่างครบวงจรสำหรับครัวเรือนที่มีหนี้สินล้นพ้นตัวให้สามารถปรับตัวและไปต่อได้ในระยะยาวโดยไม่กลับมามีหนี้สินล้นพ้นตัวอีก โดยร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนการแก้ไขปัญหาหนี้สินของครัวเรือนที่มีหนี้ล้นพ้นตัวกับผู้ให้บริการหรือหน่วยงานอื่นอย่างยั่งยืน เช่น หนี้สหกรณ์ หนี้ข้าราชการ และหนี้กองทุนเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) เป็นต้น ซึ่งรวมถึงการออกแบบแผนการชำระคืนหนี้ที่สอดคล้องกับความสามารถในการชำระหนี้ของลูกหนี้ในระยะยาวโดยต้องมีเงินเหลือหลังหักชำระหนี้เพียงพอดำรงชีพ การปรับปรุงเกณฑ์หรือเงื่อนไขการให้กู้ยืมเพื่อช่วยลดภาระในการผ่อนหนี้และเป็นธรรมกับผู้กู้มากขึ้น เช่น การปรับลำดับการตัดชำระหนี้โดยตัดเงินต้น

ก่อน เป็นต้น และการกำหนดเงื่อนไขที่สร้างแรงจูงใจให้ผู้กู้จ่ายคืนหนี้อย่างต่อเนื่องและปิดหนี้ได้เร็วขึ้น เช่น ลดเงินต้นสำหรับผู้กู้ที่มีประวัติการชำระดี

48 **(2.4) จัดเก็บข้อมูลภาระหนี้ครัวเรือน**

ผลักดันการจัดเก็บข้อมูลภาระหนี้ที่ครัวเรือนมีกับผู้ให้บริการหรือหน่วยงานต่าง ๆ อย่างครอบคลุม และนำไปใช้ในการพิจารณาให้สินเชื่อแก่รายย่อยอย่างเหมาะสม เพื่อให้ครัวเรือนที่มีศักยภาพเข้าถึงสินเชื่อได้อย่างเหมาะสมกับความสามารถด้วยราคาที่เป็น risk-based pricing รวมทั้งนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้แก้ไขปัญหาหนี้สินล้นพ้นตัวและลดการก่อหนี้เกินตัวของครัวเรือน เช่น ในระยะสั้นร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องผลักดันให้ผู้ให้บริการสินเชื่อรายย่อยที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน (non-bank retail lending) และสหกรณ์ออมทรัพย์รายสำคัญเข้าเป็นสมาชิกของบริษัทข้อมูลเครดิตแห่งชาติ (NCB) และในระยะปานกลางถึงยาว ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสนับสนุนการเชื่อมต่อฐานข้อมูลจากหน่วยงานต่าง ๆ เป็นฐานข้อมูลขนาดใหญ่ ซึ่งผู้ให้บริการสามารถนำไปใช้พัฒนาและนำเสนอบริการทางการเงินที่เหมาะสมกับความต้องการและความสามารถของผู้ใช้บริการได้ดีขึ้น รวมถึงสามารถนำข้อมูลไปพัฒนาต่อยอดเป็นคะแนนทางการเงินของผู้ใช้บริการ ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างพฤติกรรมทางการเงินและวัฒนธรรมด้านสินเชื่อ (credit culture) ที่ดีในระบบการเงิน *(รายละเอียดดังทิศทาง Open Data ในส่วนที่ 2 ข้อ (3))*

ส่วนที่ 4

Shifting from Stability to Resiliency

ปรับการกำกับดูแลให้มีความยืดหยุ่นเพื่อให้ผู้ให้บริการทางการเงินสามารถปรับตัว พัฒนานวัตกรรม และรับมือกับความเสี่ยงรูปแบบใหม่ ๆ ที่มีนัยสำคัญได้อย่างเท่าทัน

49 ธปท. เล็งเห็นถึงความจำเป็นที่ภาคการเงินต้องปรับตัวให้สามารถใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยี ข้อมูล และช่องทางดิจิทัลเพื่อแข่งขันและตอบโจทย์ลูกค้าได้ดีขึ้น ขณะเดียวกันต้องเผชิญกับความเสี่ยงรูปแบบใหม่ จึงได้วางทิศทางที่จะปรับการกำกับดูแลให้มีความยืดหยุ่นเพื่อให้ผู้ให้บริการทางการเงินสามารถปรับตัว พัฒนานวัตกรรม และรับมือกับความเสี่ยงรูปแบบใหม่ ๆ ที่มีนัยสำคัญได้อย่างเท่าทัน ดังนี้

50 **เพิ่มความยืดหยุ่นและลดภาระการกำกับดูแล**

ปรับแนวทางกำกับผู้ให้บริการทางการเงินให้เหมาะสมกับความเสี่ยงของผู้ให้บริการที่หลากหลายขึ้นและทบทวนกฎเกณฑ์ที่เป็นอุปสรรค โดยมีแนวนโยบายที่สำคัญ เช่น

Key Policies
กำกับดูแลผู้ให้บริการตามระดับความเสี่ยง (risk proportionality) ของผู้ให้บริการที่มีความหลากหลายขึ้น โดยผู้ให้บริการทางการเงินเป็นผู้รับผิดชอบและพิสูจน์ให้ผู้กำกับดูแลเห็นว่าสามารถดูแลความเสี่ยงได้อย่างเหมาะสมกับลักษณะและระดับความเสี่ยงของตน
ทบทวนเกณฑ์เพื่อไม่ให้เป็นอุปสรรคและลดภาระแก่ผู้ให้บริการ เช่น ผลักดัน risk-based pricing เพื่อนำมาทบทวนการกำหนดเพดานอัตราดอกเบี้ยสินเชื่อรายย่อย พิจารณาปรับปรุงกระบวนการ Regulatory Sandbox

51 **กำกับให้เท่าทันความเสี่ยงในโลกใหม่**

ยกระดับการกำกับดูแลความเสี่ยงสำคัญรวมถึงความเสี่ยงจากผู้ให้บริการทางการเงินที่มีความสำคัญเชิงระบบภายใต้โลกการเงินใหม่ โดยมีแนวนโยบายที่สำคัญ เช่น

Key Policies
ไม่ต้องการเห็นสินทรัพย์ดิจิทัลถูกใช้เป็นสื่อการชำระเงิน (means of payment) แทนเงินบาทในวงกว้าง เนื่องจากอาจก่อให้เกิดความเสี่ยงและส่งผลกระทบต่อประชาชนและระบบเศรษฐกิจการเงิน
กำกับกลุ่มธุรกิจทางการเงินของธนาคารพาณิชย์ที่ปรับโครงสร้างและขยายไปสู่ธุรกิจที่ใช้เทคโนโลยีและช่องทางดิจิทัลให้สอดคล้องกับความเสี่ยงที่เปลี่ยนไป เพื่อมิให้กระทบผู้ฝากเงินและผู้บริโภค
กำกับดูแล non-bank FIs ตามระดับความเสี่ยงและความสำคัญเชิงระบบอย่างเท่าเทียมโดยไม่สร้างภาระมากเกินจำเป็น เพื่อลดโอกาสที่จะส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพระบบการเงินและผู้บริโภคในวงกว้าง

ทั้งนี้ มีหลักการและแนวนโยบายสำคัญดังนี้

52 (1) เพิ่มความยืดหยุ่นและลดภาระการกำกับดูแล

ปรับแนวทางการกำกับดูแลผู้ให้บริการทางการเงินให้เหมาะสมกับความเสี่ยงของผู้ให้บริการที่มีความหลากหลายขึ้นและทบทวนกฎเกณฑ์ที่เป็นอุปสรรค เพื่อลดภาระและเอื้อให้ผู้ให้บริการทางการเงินสามารถปรับตัวและแข่งขันกันพัฒนานวัตกรรมและตอบโจทย์ลูกค้าได้ดีขึ้น

หลักการ

☑ **[สิ่งที่อยากเห็น]**: การกำกับดูแลผู้ให้บริการทางการเงินมีความยืดหยุ่นและไม่เป็นอุปสรรค เพื่อลดภาระและเอื้อให้ผู้ให้บริการสามารถปรับตัวได้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีและช่องทางดิจิทัลเพื่อพัฒนาการให้บริการทางการเงิน

☒ **[สิ่งที่ไม่อยากเห็น]**: ไม่สามารถกำกับดูแลความเสี่ยงสำคัญรวมถึงความเสี่ยงจากผู้ให้บริการทางการเงินที่มีความสำคัญเชิงระบบภายใต้โลกการเงินใหม่ได้อย่างเท่าทันและมีประสิทธิผล ทำให้มีโอกาสเกิดปัญหาและความเสียหายลุกลามรุนแรงจนอาจส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพระบบเศรษฐกิจการเงิน ผู้ฝากเงิน และผู้บริโภคในวงกว้าง

แนวนโยบายที่สำคัญ

53 (1.1) มีกรอบการกำกับตามหลักการสำคัญและความเสี่ยง

กำกับดูแลผู้ให้บริการตามระดับความเสี่ยง (risk proportionality) ของผู้ให้บริการที่หลากหลายขึ้น โดยใช้กรอบการกำกับที่ผสมผสานระหว่างการใช้กฎเกณฑ์เป็นที่ตั้ง (rule-based) เพื่อกำหนดมาตรฐานหรือเกณฑ์ขั้นต่ำที่บังคับใช้อย่างเท่าเทียมกันกับผู้ให้บริการทุกราย และการใช้หลักการเป็นที่ตั้ง (principle-based) เพื่อให้ผู้ให้บริการสามารถใช้แนวทางหรือวิธีบริหารจัดการความเสี่ยงให้เหมาะสมกับลักษณะและระดับความเสี่ยงของตนได้ โดยผู้ให้บริการเป็นผู้รับผิดชอบและพิสูจน์ให้ผู้กำกับดูแลเห็นว่าสามารถดูแลความเสี่ยงได้อย่างเหมาะสมกับลักษณะและระดับความเสี่ยงของตน

54 (1.2) ทบทวนกฎเกณฑ์ที่เป็นอุปสรรค

ทบทวนกฎเกณฑ์ที่เป็นอุปสรรคต่อการปรับตัวของผู้ให้บริการทางการเงินและการแข่งขันเพื่อพัฒนานวัตกรรมหรือให้บริการที่ตอบโจทย์ลูกค้าได้ดีขึ้น อาทิ ผลักดัน risk-based pricing เพื่อนำมาทบทวนการกำหนดเพดานอัตราดอกเบี้ยสินเชื่อรายย่อย ซึ่งจะช่วยให้กลุ่มที่มีความเสี่ยงต่ำกว่าเพดานได้รับดอกเบี้ยต่ำลง และช่วยให้กลุ่มที่มีความเสี่ยงสูงกว่าเพดานมีโอกาสเข้าถึงสินเชื่อมากขึ้น และพิจารณาปรับปรุงกระบวนการเข้าร่วมทดสอบและพัฒนานวัตกรรมที่นำเทคโนโลยีใหม่มาสนับสนุนการให้บริการทางการเงิน (regulatory sandbox) เพื่อเพิ่มความชัดเจน ความรวดเร็ว และลดภาระของผู้ให้บริการในการเข้าทดสอบ เป็นต้น โดย ธปท. จะมีกระบวนการรับฟังความเห็นและหารือกับผู้ที่เกี่ยวข้อง อาทิ สมาคมธนาคารไทย สมาคมธนาคารนานาชาติในช่วงครึ่งแรกของปี 2565

55 **(1.3) มีกลไกเลิกประกอบกิจการ**

มีกลไกให้ผู้ให้บริการทางการเงินที่ประสบปัญหาและไม่สามารถปรับตัวได้ เลิกประกอบกิจการโดยไม่ทำให้ระบบการเงินหยุดชะงัก หรือไม่ส่งผลลุกลามไปยังระบบเศรษฐกิจการเงิน ผู้ฝากเงินและผู้บริโภคในวงกว้าง โดยกำหนดเงื่อนไขและแนวทางการคืนใบอนุญาตหรือใบจดทะเบียนเพื่อให้เลิกกิจการได้อย่างราบรื่นและไม่ส่งผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อลูกค้าและผู้ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งมีแนวทางการเพิกถอนใบอนุญาตหรือใบจดทะเบียนสำหรับผู้ให้บริการทางการเงินที่ไม่ได้เข้ามาประกอบธุรกิจอย่างจริงจังหรือโดยสุจริต เช่น ผู้ให้บริการทางการเงินที่ไม่ได้ประกอบธุรกิจต่อเนื่องเป็นเวลานานหรือจงใจไม่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่กำหนด

ประเด็นรับฟังความคิดเห็น:
• ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงเกณฑ์ที่เป็นอุปสรรคต่อการปรับตัวของผู้ให้บริการและต่อการแข่งขันในการพัฒนานวัตกรรมและให้บริการเพื่อตอบโจทย์ลูกค้าได้ดีขึ้น
• ข้อเสนอแนะหลักเกณฑ์ที่ต้องการให้ปรับปรุงเพื่อลดภาระหรือต้นทุนการกำกับดูแล (regulatory cost) ของผู้ให้บริการ
• ข้อเสนอแนะแนวทางการผลักดัน risk-based pricing อย่างเป็นรูปธรรม

56 (2) กำกับให้เท่าทันความเสี่ยงในโลกใหม่

ยกระดับการกำกับดูแลความเสี่ยงสำคัญรวมถึงความเสี่ยงจากผู้ให้บริการทางการเงินที่มีความสำคัญเชิงระบบภายใต้โลกการเงินใหม่ เพื่อให้สามารถกำกับได้อย่างเท่าทันและมีประสิทธิผล ช่วยลดโอกาสที่จะเกิดปัญหาและป้องกันมิให้ความเสียหายลุกลามจนอาจส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจการเงิน ผู้ฝากเงิน และผู้บริโภคในวงกว้าง

แนวนโยบายที่สำคัญ

57 **(2.1) ไม่ต้องการเห็นการใช้สินทรัพย์ดิจิทัลเพื่อชำระค่าสินค้าแทนเงินบาท**

ธปท. ไม่ต้องการเห็นการนำสินทรัพย์ดิจิทัลมาใช้เพื่อชำระค่าสินค้าและบริการแทนเงินบาท (Means of Payment: MOP) เนื่องจากหากถูกนำมาใช้ในวัตถุประสงค์นี้อย่างแพร่หลายจะก่อให้เกิดหน่วยวัดมูลค่า (unit of account) นอกเหนือจากสกุลเงินบาท ซึ่งจะก่อให้เกิดความเสี่ยงและส่งผลกระทบต่อประชาชนและระบบเศรษฐกิจการเงินในหลายมิติ ได้แก่

(1) **ต้นทุนและความปลอดภัยของผู้ใช้หรือรับชำระสินทรัพย์ดิจิทัล** เนื่องจากราคาสินทรัพย์ดิจิทัลมีความผันผวนสูง ระบบยังไม่มีมาตรฐานการดูแลความปลอดภัย และอาจเป็นช่องทางในการฟอกเงิน

(2) **เสถียรภาพระบบการชำระเงิน** เนื่องจากอาจทำให้เกิดระบบการชำระเงินที่กระจายตัว (fragmentation) และซ้ำซ้อน ซึ่งอาจลดทอนประสิทธิภาพของระบบและทำให้ต้นทุนการชำระเงินของประเทศสูงขึ้น

(3) **เสถียรภาพการเงินและความสามารถในการดูแลภาวะการเงินในประเทศ** เช่น ไม่มีองค์กรที่จะสามารถปล่อยสภาพคล่องในรูปสกุลเงินดิจิทัลให้กับระบบการเงินหากเกิดวิกฤติ เป็นต้น

ทั้งนี้ มุมมองและแนวนโยบายของ ธปท. ต่อสินทรัพย์ดิจิทัลสอดคล้องกับผู้กำกับดูแลในหลายประเทศ อาทิ สหรัฐอเมริกา ยุโรป เกาหลีใต้ สิงคโปร์ และมาเลเซีย

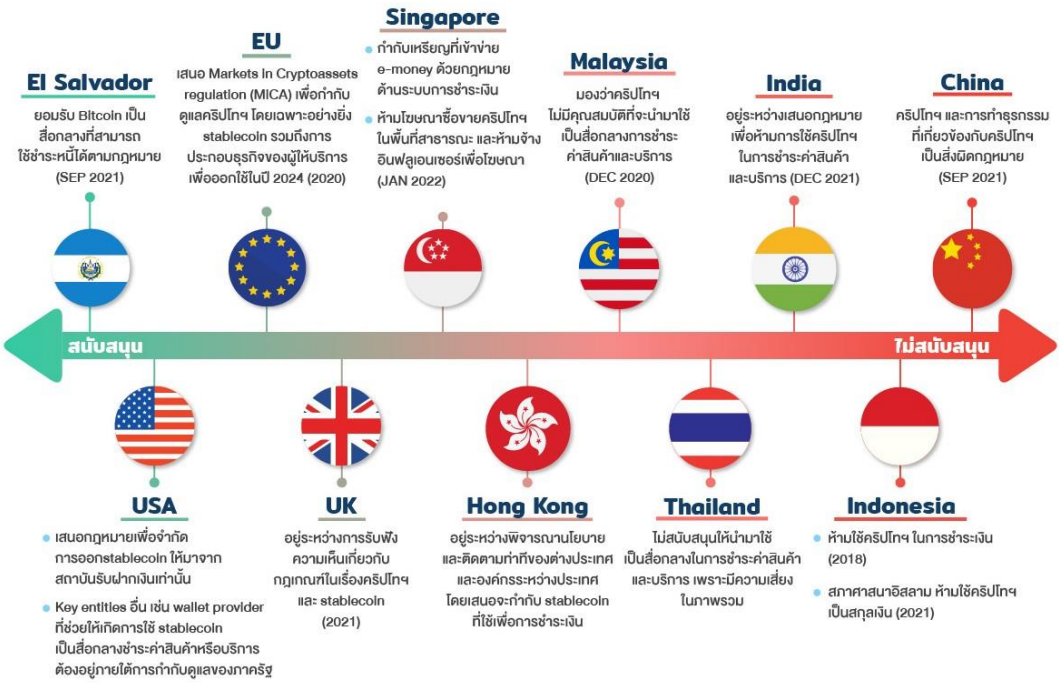

58 อย่างไรก็ตาม **สำหรับบริการและระบบเกี่ยวกับสินทรัพย์ดิจิทัลบางประเภทที่เป็นประโยชน์ในการเพิ่มประสิทธิภาพการชำระเงินและการต่อยอดนวัตกรรมทางการเงิน ธปท. จะพิจารณาแนวทางการกำกับดูแลที่เหมาะสม เพื่อคุ้มครองผู้ใช้บริการและป้องกันความเสี่ยงต่อเสถียรภาพทางการเงินและระบบการชำระเงิน** โดยตัวอย่างของบริการเกี่ยวกับสินทรัพย์ดิจิทัลที่จะพิจารณากำกับดูแล อาทิ การออกใช้สินทรัพย์ดิจิทัลที่หนุนหลังด้วยเงินบาท (Thai Baht-backed stablecoin) โดยจะพิจารณากำกับดูแลในด้าน

(1) ขอบเขตการประกอบธุรกิจ

(2) การสร้างความเชื่อมั่นในสินทรัพย์ดิจิทัลที่ออก

(3) การรักษาความมั่นคงปลอดภัยของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและข้อมูลส่วนบุคคล

โดยอยู่ภายใต้การกำกับดูแลที่เหมาะสมกับระดับความเสี่ยงและลักษณะการให้บริการ

59 **การประยุกต์ใช้สินทรัพย์ดิจิทัลสำหรับสถาบันการเงินหรือกลุ่มธุรกิจฯ**

สถาบันการเงินหรือกลุ่มธุรกิจฯ ที่ต้องการนำเทคโนโลยีการประมวลผลแบบกระจายศูนย์ (เช่น blockchain) ที่จะต้องมีการถือครองสินทรัพย์ดิจิทัลมาประยุกต์ใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการทางการเงิน หรือบริษัทในกลุ่มธุรกิจฯ ที่ต้องการประกอบธุรกิจเกี่ยวกับสินทรัพย์ดิจิทัล สามารถมาหารือ ธปท. ได้เป็นรายกรณี โดย ธปท. จะพิจารณาบนพื้นฐานของประโยชน์ แนวทางการดำเนินงาน การบริหาร

ความเสี่ยงต่อกลุ่มธุรกิจฯ และสถาบันการเงิน รวมทั้งการคุ้มครองผู้ฝากเงินและผู้บริโภคที่เหมาะสม ซึ่งรูปแบบการนำไปใช้หรือรูปแบบการประกอบธุรกิจเกี่ยวกับสินทรัพย์ดิจิทัลจะต้องไม่เป็นการสนับสนุนการใช้สินทรัพย์ดิจิทัลเพื่อชำระค่าสินค้าและบริการ (MOP) ในวงกว้าง อันกระทบต่อเสถียรภาพระบบการชำระเงินและเสถียรภาพทางการเงินของประเทศ *(ข้อมูลการลงทุนในธุรกิจเกี่ยวกับสินทรัพย์ดิจิทัลของสถาบันการเงินในต่างประเทศและแนวทางการอนุญาตให้สถาบันการเงินและกลุ่มธุรกิจฯ ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับสินทรัพย์ดิจิทัลของแต่ละประเทศดัง Box ที่ 1)*

Box ที่ 1: การลงทุนในธุรกิจเกี่ยวกับสินทรัพย์ดิจิทัลของสถาบันการเงินในต่างประเทศและแนวทางการอนุญาตให้สถาบันการเงินและกลุ่มธุรกิจฯ ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับสินทรัพย์ดิจิทัลของแต่ละประเทศ

ในช่วงที่ผ่านมา สถาบันการเงินและกลุ่มธุรกิจฯ ในไทยมีความสนใจที่จะนำเทคโนโลยีมาใช้พัฒนานวัตกรรม ทางการเงินและบริการทางการเงินให้ดีขึ้น รวมทั้งลงทุนหรือประกอบธุรกิจเกี่ยวกับสินทรัพย์ดิจิทัลมากขึ้น ตามแนวโน้มความสนใจของประชาชน* ขณะที่สถาบันการเงินในต่างประเทศมีการลงทุนในธุรกิจเกี่ยวกับสินทรัพย์ดิจิทัลค่อนข้างจำกัด โดยส่วนใหญ่เป็นการลงทุนในธุรกิจที่ให้บริการรับฝากสินทรัพย์ดิจิทัล (digital asset custody) ผู้กำกับดูแลในหลายประเทศจึงยังอยู่ระหว่างพิจารณาแนวทางการอนุญาตและกำกับดูแล การประกอบธุรกิจและการถือครองสินทรัพย์ดิจิทัล

การลงทุนในธุรกิจที่เกี่ยวกับสินทรัพย์ดิจิทัลนอกกลุ่มธุรกิจฯ ของสถาบันการเงินในต่างประเทศ

สถาบันการเงิน	สำนักงานใหญ่	สินทรัพย์ (ล้านบาท)	เงินกองทุน (ล้านบาท) ณ 31 ธ.ค. 2563	เงินลงทุนในธุรกิจที่เกี่ยวกับสินทรัพย์ดิจิทัล (ล้านบาท) ณ ส.ค. 2564	เงินลงทุนในธุรกิจที่เกี่ยวกับสินทรัพย์ดิจิทัล (% เงินกองทุนของ สง. แต่ละแห่ง)
Standard Chartered	London, United Kingdom	26,194,800	1,893,994	12,616	0.67%
BNY Mellon	New York, USA	15,604,000	893,346	10,657	1.19%
Citibank	New York, USA	75,032,000	772,863	9,263	1.20%
UBS	Zurich, Switzerland	37,383,200	2,032,703	8,831	0.43%
BNP Paribas	Paris, France	102,289,200	4,282,285	7,835	0.18%
Morgan Stanley	New York, USA	37,051,200	3,227,472	7,769	0.24%
JPMorgan Chase & Co.	New York, USA	112,415,200	8,539,970	6,839	0.08%
Goldman Sachs	New York, USA	38,611,600	3,519,499	6,773	0.19%
Barclays	London, United Kingdom	61,154,400	3,050,113	6,507	0.21%
MUFG	Tokyo, Japan	113,145,600	5,551,438	6,142	0.11%
ING	Amsterdam, Netherlands	38,080,400	2,315,022	5,644	0.24%
BBVA	Bilbao, Spain	26,427,200	2,187,415	5,544	0.25%
Nomura	Tokyo, Japan	14,342,400	858,742	4,847	0.56%
ค่าเฉลี่ย				*7,636*	*0.43%*

ที่มา: Blockdata คำนวณโดยธนาคารแห่งประเทศไทย

แนวทางการอนุญาตให้สถาบันการเงินและกลุ่มธุรกิจฯ ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับสินทรัพย์ดิจิทัลของแต่ละประเทศ

ห้าม/ไม่อนุญาตให้กลุ่มธุรกิจฯ สง. ประกอบธุรกิจ ← → เปิดให้กลุ่มธุรกิจฯ สง. ทำได้

China[1] :	Indonesia[2] :	UK[3] :	Hong Kong[4] :	Thailand[5] :	USA[6] :	Switzerland[7] :	Singapore[8] :
ไม่อนุญาตให้ประกอบธุรกิจ/ทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับ DA	ไม่อนุญาตให้ประกอบธุรกิจ/ทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับ DA	หารือ PRA เป็นรายกรณี	หารือ HKMA เป็นรายกรณี	- บริษัทลูกหารือ ธปท. เป็นรายกรณี - ธพ. ไม่ให้ประกอบธุรกิจ/ทำธุรกรรม DA ยกเว้น การออก/ถือครองเพื่อพัฒนานวัตกรรมทางการเงิน	กฎหมายระดับ Federal โดย OCC ให้ทำได้เฉพาะ DA custodian (หารือรายกรณี) และการออก stable coin เพื่อ payment	อนุญาตให้ประกอบธุรกิจ/ทำธุรกรรม DA ได้ตามหลักเกณฑ์ปัจจุบัน (กำกับแบบ Activity-based)	อนุญาตให้ประกอบธุรกิจ/ทำธุรกรรม DA ได้ตามหลักเกณฑ์ที่มีอยู่(กำกับแบบ Activity-based)

เช่น ธุรกิจ Exchange, Broker, Dealer, Investment Advisor, FA/ICO Portal (Due diligence), Custodian, Private Fund และธุรกรรม การถือครอง/ลงทุน, การออก Digital asset/stablecoin

ที่มา: website ของผู้กำกับดูแลในแต่ละประเทศ

* ไทยอยู่อันดับที่ 12 จาก 154 ประเทศที่มีการทำธุรกรรม ลงทุน ใช้จ่ายผ่าน cryptocurrency สูงสุด (ที่มา: https://go.chainalysis.com/2021-geography-of-crypto.html)

ประเด็นรับฟังความคิดเห็น:

- ท่านเห็นว่าสินทรัพย์ดิจิทัลสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนานวัตกรรมและบริการทางการเงินที่ไม่ใช่เพื่อชำระค่าสินค้าและบริการแทนเงินบาท (MOP) ใดบ้าง รวมทั้งข้อเสนอแนะแนวทางในการบริหารจัดการหรือปิดความเสี่ยงจากการนำสินทรัพย์ดิจิทัลมาใช้เพื่อประโยชน์ดังกล่าว เช่น การคุ้มครองผู้ใช้บริการ การรักษาความมั่นคงปลอดภัยของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและข้อมูลส่วนบุคคล

60 **(2.2) กำกับกลุ่มธุรกิจทางการเงินของธนาคารพาณิชย์**

กำกับกลุ่มธุรกิจทางการเงินของธนาคารพาณิชย์ (กลุ่มธุรกิจฯ) ให้สอดคล้องกับความเสี่ยงที่เปลี่ยนไป โดยเฉพาะกลุ่มธุรกิจฯ ที่มีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างและขยายไปสู่ธุรกิจที่ใช้เทคโนโลยีและช่องทางดิจิทัลที่สามารถเชื่อมต่อหรือต่อยอดไปยังบริการทางการเงินได้ เช่น FinTech หรือ e-commerce platform ที่เชื่อมโยงกับบริการทางการเงิน

61 **(2.2.1) ยกระดับการกำกับดูแลด้านธรรมาภิบาลและความเสี่ยง**

ยกระดับการกำกับดูแลด้านธรรมาภิบาลและความเสี่ยงของกลุ่มธุรกิจฯ ตามหลักการ risk-based และความสำคัญต่อธนาคารพาณิชย์และกลุ่มธุรกิจฯ โดยเฉพาะบทบาทของคณะกรรมการของบริษัทโฮลดิ้งที่เป็นบริษัทแม่ในการกำกับดูแลความเสี่ยงของกลุ่มธุรกิจฯ และไม่ให้เกิดการกระทำเพื่อประโยชน์ส่วนตนหรือพวกพ้องหรือเกิดปัญหาความขัดแย้งทางผลประโยชน์ (conflict of interest) รวมทั้ง**กำกับดูแลความเสี่ยงด้าน IT/cyber risk ของบริษัทในกลุ่มธุรกิจฯ** ที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นและอยู่ในรูปแบบใหม่จากการ

ปรับเปลี่ยนรูปแบบธุรกิจมาใช้เทคโนโลยีและช่องทางดิจิทัลต่อยอดการให้บริการ ด้วยกรอบการกำกับดูแล IT/cyber risk ที่เหมาะสมกับความเสี่ยงของ non-bank FIs และได้มาตรฐานเช่นเดียวกับสถาบันการเงิน

62 **(2.2.2) กำกับกลุ่มธุรกิจทางการเงิน**

กำกับดูแลธุรกรรมระหว่างกันในกลุ่มธุรกิจฯ และความเชื่อมโยงระหว่างธนาคารพาณิชย์กับบริษัทในกลุ่มธุรกิจฯ เช่น การสนับสนุนเงินทุน/การให้สินเชื่อโดยธนาคารพาณิชย์ การใช้ช่องทางการให้บริการ (distribution channel) ร่วมกันทั้งสาขา ช่องทางดิจิทัล และช่องทางขายอื่น ๆ การใช้ระบบงานร่วมกัน การใช้ประโยชน์จากข้อมูลลูกค้า เป็นต้น เพื่อกำกับดูแลความเสี่ยงที่บริษัทในกลุ่มธุรกิจฯ จะส่งผ่านระหว่างกัน ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของธนาคารพาณิชย์ที่รับฝากเงินจากประชาชน และต่อการดำเนินงานของกลุ่มธุรกิจฯ ได้ รวมทั้งป้องกันไม่ให้เกิด conflict of interest หรือความไม่เป็นธรรมต่อผู้ใช้บริการทางการเงิน

63 **(2.2.3) ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง**

ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานกำกับดูแลที่เกี่ยวข้องเพื่อวางกรอบการกำกับและติดตามดูแลความเสี่ยงรูปแบบใหม่ของกลุ่มธุรกิจฯ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพระบบการเงิน รวมทั้งเพื่อกำหนดแนวทางการคุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงินอย่างเหมาะสมร่วมกัน

64 **(2.3) กำกับ Non-Bank FIs ที่มีนัยสำคัญ**

เพิ่มการกำกับดูแล non-bank FIs และกลุ่มธุรกิจ non-bank FIs ซึ่งให้บริการทางการเงินหลายประเภทที่มีความสำคัญเชิงระบบ เพื่อลดโอกาสที่ผู้ให้บริการจะส่งผ่านความเสี่ยงหรือใช้อำนาจตลาดอย่างไม่เป็นธรรม จนอาจส่งผลกระทบอย่างมีนัยต่อระบบการเงินและผู้บริโภคในวงกว้าง

65 **(2.3.1) ประเมินความเสี่ยงเพื่อกำกับ Non-Bank FIs**

ประเมินความเสี่ยงและความสำคัญเชิงระบบของ non-bank FIs และกลุ่มธุรกิจ non-bank FIs ซึ่งให้บริการทางการเงินหลายประเภท ทั้งในมิติ

(1) ขนาด
(2) ความเชื่อมโยงและโอกาสในการส่งผ่านความเสี่ยงไปยังภาคส่วนอื่น ๆ ในระบบการเงิน เช่น ระดมทุนโดยการออกหุ้นกู้เสนอขายแก่ประชาชนในวงกว้าง
(3) การเป็นผู้ให้บริการรายสำคัญที่อาจส่งผลกระทบต่อผู้บริโภคในวงกว้างทั้งในแง่การหาผู้ให้บริการทดแทนได้ยากและการใช้อำนาจตลาดอย่างไม่เป็นธรรม เช่น เป็นผู้ให้บริการหลักของสินเชื่อในบางประเภทธุรกิจ (segment) หรือให้บริการ platform ที่มีผู้ใช้บริการเป็นประจำ (active users) จำนวนมาก
(4) ความซับซ้อนซึ่งจะทำให้แก้ไขได้ยากเมื่อเกิดปัญหา เช่น มีโครงสร้างกลุ่มธุรกิจที่ซับซ้อนหรือมีการทำธุรกรรมซับซ้อนปริมาณสูง

66 **(2.3.2) กำกับกลุ่มธุรกิจ Non-Bank FIs ที่ให้บริการทางการเงินหลายประเภท**

กำกับดูแล non-bank FIs ที่มีความสำคัญเชิงระบบเข้มขึ้นโดยเฉพาะในมิติความมั่นคง อาทิ ธรรมาภิบาล การบริหารความเสี่ยงและการดำรงเงินกองทุนเพื่อรองรับความเสี่ยง และแนวทางป้องกันและเตรียมการรองรับกรณีเกิดปัญหา เพื่อลดโอกาสที่จะส่งผลกระทบเป็นวงกว้างต่อระบบการเงินและผู้บริโภค และพิจารณาแนวทางกำกับดูแลกลุ่มธุรกิจ non-bank FIs ซึ่งให้บริการทางการเงินหลาย

ประเภทที่มีความสำคัญเชิงระบบในลักษณะรวมกลุ่ม (consolidated supervision) เพื่อให้สามารถกำกับดูแลความมั่นคงของกลุ่มธุรกิจฯ และการส่งผ่านความเสี่ยงระหว่างกันที่อาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของกลุ่มธุรกิจฯ หรือ non-bank FIs ในกลุ่มธุรกิจฯ ที่เป็นผู้ให้บริการทางการเงินรายสำคัญ และเพื่อดูแลไม่ให้เกิดการใช้อำนาจตลาดหรือการกระทำเพื่อประโยชน์ส่วนตนหรือพวกพ้องหรือที่ไม่เป็นธรรมต่อผู้บริโภค เช่นเดียวกับแนวทางที่หน่วยงานกำกับดูแลในประเทศจีน สหรัฐอเมริกา และยุโรป ดำเนินการอยู่หรืออยู่ระหว่างพิจารณากำหนดแนวทางเพิ่มเติม

67 **(2.4) กำกับผู้ให้บริการสินเชื่อรายย่อย**

กำกับผู้ให้บริการสินเชื่อรายย่อยในลักษณะ activity-based ให้ครอบคลุมผู้ให้บริการประเภทที่สำคัญทั้งในมิติการคุ้มครองผู้บริโภคและการดูแลเสถียรภาพระดับมหภาค (macroprudential) ด้านการก่อหนี้ของครัวเรือน โดยพิจารณากำหนดแนวทางการกำกับ non-bank retail lending ที่ยังไม่ถูกกำกับและที่มีปริมาณธุรกรรมสูงหรือมีแนวโน้มการเติบโตสูง อาทิ ผู้ประกอบธุรกิจเช่าซื้อและเช่าซื้อลีสซิ่ง เป็นต้น เพื่อให้อยู่ภายใต้กรอบการกำกับเดียวกันกับธนาคารพาณิชย์และ non-bank retail lending ที่ถูกกำกับในมิติดังกล่าวอยู่แล้วในปัจจุบัน

68 **(2.5) กำกับดูแลด้านเทคโนโลยี**

กำกับ non-bank FIs ในมิติ IT/cyber risk ให้ได้มาตรฐานเช่นเดียวกับสถาบันการเงิน โดยไม่สร้างภาระให้แก่ non-bank FIs มากเกินจำเป็น และส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรด้าน IT/cyber ของประเทศ

69 **(2.5.1) กำกับดูแลด้านเทคโนโลยีตามระดับความเสี่ยง**

กำกับดูแล non-bank FIs ภายใต้การกำกับของ ธปท. ด้วยกรอบการกำกับดูแล IT/cyber risk ที่มีมาตรฐานและเหมาะสมกับความเสี่ยงของ non-bank FIs เพื่อให้ non-bank FI สามารถรับมือกับความเสี่ยงด้าน IT/cyber risk ที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นและไม่เป็นช่องทางส่งผ่านความเสี่ยงด้าน IT/cyber risk ไปยังภาคส่วนอื่น ๆ ในระบบเศรษฐกิจการเงิน ขณะเดียวกันไม่สร้างภาระให้แก่ non-bank FIs มากเกินจำเป็น โดยให้ผู้ให้บริการเป็นผู้แสดงหรือพิสูจน์ให้ผู้กำกับดูแลเห็นว่าสามารถกำกับดูแลความเสี่ยงได้อย่างเหมาะสมผ่านการประเมินตนเอง (self-assessment) ด้าน IT/cyber risk และประสานความร่วมมือกับหน่วยงานกำกับดูแลอื่น เพื่อช่วยลดภาระและต้นทุนในการปฏิบัติตามเกณฑ์การกำกับดูแลด้าน IT/cyber risk ของหลายหน่วยงาน เช่น การจัดส่งรายงานให้ผู้กำกับดูแล

70 **(2.5.2) พัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและไซเบอร์**

ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรด้าน IT/cyber ของประเทศ โดยต่อยอดความร่วมมือระหว่าง หน่วยงานภาคการเงินที่สำคัญ เช่น ศูนย์ประสานงานความมั่นคงปลอดภัยเทคโนโลยีสารสนเทศภาคการธนาคาร (Thailand Banking Sector CERT: TB-CERT) ในการสร้างความตระหนักรู้เรื่อง IT/cyber risk แก่คณะกรรมการและผู้บริหารระดับสูงของสถาบันการเงิน และขยายความร่วมมือไปยังหน่วยงานระดับประเทศ ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์แห่งชาติ (สกมช.) ในการยกระดับความรู้ความสามารถเชิงลึกด้าน IT/cyber แก่เจ้าหน้าที่ภาคการเงิน และการรับพนักงานใหม่ด้าน IT/cyber เข้าสู่ภาคการเงิน

ส่วนที่ 5

บทสรุป: ความสำเร็จจากการดำเนินการปรับภูมิทัศน์ภาคการเงิน

ธปท. คาดหวังว่าการปรับภูมิทัศน์ของภาคการเงินไทยตามทิศทางที่กล่าวมาข้างต้น จะส่งผลให้ภาคการเงินสามารถทำหน้าที่สนับสนุนการเปลี่ยนผ่านไปสู่เศรษฐกิจดิจิทัลและเศรษฐกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมอย่างราบรื่นและทันการณ์ ตลอดจนสามารถรับมือกับความเสี่ยงได้อย่างเท่าทัน ดังนี้

71 สร้างนวัตกรรมด้วยเทคโนโลยีและข้อมูล

ภาคการเงินใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาบริการทางการเงินและสามารถสนับสนุนการเข้าสู่เศรษฐกิจดิจิทัล ภายใต้การดำเนินการในเรื่อง Open Competition, Open Infrastructure และ Open Data โดย

(1) **มีทางเลือกบริการชำระเงินที่ตอบโจทย์ความต้องการของประชาชนและธุรกิจแต่ละกลุ่ม ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สะดวก รวดเร็ว และมีต้นทุนที่เหมาะสม** ด้วยกระบวนการทำธุรกรรมการค้าและการชำระเงินดิจิทัลแบบ end-to-end เช่น ผ่าน e-commerce platform และโทรศัพท์มือถือ เป็นต้น ควบคู่กับการส่งเสริมทักษะทางการเงินดิจิทัลและการมีช่องทางให้บริการชำระเงินด้วยเงินสดที่มีประสิทธิภาพสำหรับกลุ่มที่ยังไม่พร้อมใช้ digital payment ในช่วงเปลี่ยนผ่านไปสู่ less-cash society โดยสามารถลดการใช้เงินสดด้วยอัตราเร่งเป็น 2 เท่า ภายใน 3 ปี และลดการใช้เช็คกระดาษเหลือไม่ถึงร้อยละ 50 ภายใน 5 ปี

(2) **มีบริการทางการเงินที่ตอบโจทย์ความต้องการของผู้ใช้บริการได้ดีขึ้น ทั่วถึงขึ้น และเป็นธรรมมากขึ้น โดยไม่ส่งเสริมการก่อหนี้เกินตัว** จากการที่ผู้ให้บริการทั้งรายเดิมและรายใหม่แข่งขันกัน

(2.1) นำข้อมูลการทำธุรกรรมผ่านช่องทางดิจิทัล (digital footprint) ไปใช้ในการพิจารณาให้สินเชื่อและบริการทางการเงินอื่น ๆ ทำให้ประชาชนและธุรกิจสามารถเข้าถึงบริการทางการเงินได้โดยสะดวก มีประสิทธิภาพ เหมาะสม และเป็นธรรมมากขึ้น

(2.2) ใช้ฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (big data) ช่องทางดิจิทัล และเทคโนโลยีในการพัฒนานวัตกรรมและปรับปรุงบริการทางการเงิน รวมถึงมีกลไกค้ำประกันเครดิตที่ช่วยสนับสนุนความต้องการเงินทุนของภาคธุรกิจที่หลากหลาย ทำให้ผู้ใช้บริการได้รับบริการทางการเงินที่ตรงกับความต้องการด้วยราคาที่เหมาะสมกับความเสี่ยง (risk-based pricing) และทำให้ SMEs และครัวเรือนที่มีศักยภาพแต่ติดข้อจำกัด เช่น มีประวัติทางการเงินไม่มากพอ สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนในระบบได้อย่างเหมาะสม

72 สนับสนุนเศรษฐกิจเปลี่ยนผ่านได้อย่างยั่งยืน

ภาคการเงินสามารถสนับสนุนการเปลี่ยนผ่านท่ามกลางกระแสดิจิทัลและการเติบโตอย่างยั่งยืนที่มาแรงและเร็วกว่าคาด ภายใต้การมีรากฐานสำคัญของระบบนิเวศที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและมาตรการช่วยเหลือครัวเรือนกลุ่มเปราะบางอย่างครบวงจรเพื่อให้ปรับตัวและอยู่รอดได้ โดย

(1) **สามารถประเมินความเสี่ยงและโอกาสจากประเด็นด้านสิ่งแวดล้อม**เข้าเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินงาน และมีความทนทานต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงด้านสิ่งแวดล้อมในระยะยาว

(2) **มีบริการและผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่ตอบโจทย์การปรับตัว** ลดกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ไม่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยภาคธุรกิจได้รับการจัดสรรเงินทุนอย่างเพียงพอและสามารถรับมือกับความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมและจำกัดผลกระทบเชิงลบได้อย่างทันการณ์

(3) **มีการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมที่มีคุณภาพและเป็นมาตรฐานเดียวกัน** ทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถบริหารจัดการความเสี่ยงและตัดสินใจลงทุนหรือให้สินเชื่อได้ดีขึ้น

(4) **มีส่วนสำคัญในการช่วยให้ครัวเรือนกลุ่มเปราะบางอยู่รอดและปรับตัวสู่โลกใหม่ได้อย่างยั่งยืน** ทั้งการแก้หนี้อย่างครบวงจรเพื่อให้ครัวเรือนที่มีหนี้สินล้นพ้นตัวสามารถบริหารจัดการหนี้และอยู่รอดได้ในระยะยาว การพิจารณาให้สินเชื่อแก่รายย่อยโดยดูแลไม่ให้ลูกค้าก่อหนี้เกินตัว การสร้างภูมิคุ้มกันและเตรียมความพร้อมให้แก่ประชาชนด้วยการเสริมสร้างทักษะทางการเงินและการเงินดิจิทัล ซึ่งจะช่วยเพิ่มโอกาสให้ครัวเรือนสามารถเข้าถึงบริการทางการเงินในระบบ ลดการพึ่งพาหนี้นอกระบบ และสามารถบริหารจัดการการเงินของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

73 กำกับดูแลยืดหยุ่นเท่าทันความเสี่ยงรูปแบบใหม่

ภาคการเงินสามารถพัฒนานวัตกรรมและบริการทางการเงินโดยสามารถบริหารจัดการความเสี่ยงสำคัญและความเสี่ยงรูปแบบใหม่ได้อย่างเท่าทันและเหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงเร็ว ภายใต้การกำกับดูแลของ ธปท. ที่ยืดหยุ่นขึ้นและไม่สร้างภาระแก่ผู้ให้บริการทางการเงินมากจนเกินจำเป็น โดย

(1) **เกณฑ์ของ ธปท. ไม่เป็นอุปสรรค**ต่อการปรับตัวและการแข่งขันกันพัฒนาบริการทางการเงิน

(2) **ผู้ให้บริการทางการเงินเป็นผู้รับผิดชอบและสามารถบริหารจัดการความเสี่ยงของตนได้อย่างเหมาะสม** รวมทั้งถูกกำกับตรวจสอบอย่างความเหมาะสมกับความเสี่ยง

(3) **การกำกับดูแลความเสี่ยงสำคัญและความเสี่ยงรูปแบบใหม่เป็นไปอย่างเท่าทันและมีประสิทธิผล สามารถลดช่องโหว่การบังคับใช้นโยบาย และดูแลไม่ให้ส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพระบบเศรษฐกิจการเงินและผู้บริโภคในวงกว้างได้** เช่น ความเสี่ยงด้าน IT และ cyber ความเสี่ยงของสินทรัพย์ดิจิทัลต่อเสถียรภาพระบบการเงินและระบบการชำระเงิน ความเสี่ยงของกลุ่มธุรกิจฯ ที่มีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างกลุ่มธุรกิจและขยายไปสู่ธุรกิจที่ใช้เทคโนโลยีและช่องทางดิจิทัลเพื่อต่อยอดไปยังบริการทางการเงิน

ทั้งนี้ การปรับภูมิทัศน์ภาคการเงินให้เกิดผลสำเร็จตามที่คาดหวังนั้น ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการร่วมกันกำหนดทิศทางที่เหมาะสมและร่วมกันผลักดันการดำเนินการให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม ธปท. จึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากท่านเพื่อที่ ธปท. จะได้นำไปปรับปรุงทิศทางและแนวนโยบายการปรับภูมิทัศน์ภาคการเงินไทยให้สามารถตอบโจทย์ความต้องการของแต่ละภาคส่วนได้อย่างเหมาะสมและเป็นรูปธรรมต่อไป

ภาคผนวก

ตารางสรุปทิศทางและแนวโยบายที่สำคัญ

ทิศทางด้าน 1 Leveraging on Technology and Data to Drive Innovation:
เปิดโอกาสให้ภาคการเงินสามารถใช้เทคโนโลยีและข้อมูลเพื่อพัฒนานวัตกรรมและบริการทางการเงินที่ตอบโจทย์ผู้ใช้บริการ

(1) Open Competition เปิดกว้างในการแข่งขันให้ผู้เล่นทั้งรายเดิมและรายใหม่เข้ามาให้บริการและพัฒนานวัตกรรมทางการเงิน

แนวนโยบาย	สิ่งที่จะดำเนินการที่สำคัญ
(1.1) เปิดให้มีธนาคารพาณิชย์รูปแบบใหม่	• เปิดให้ผู้ให้บริการรายเดิมและรายใหม่สามารถขอจัดตั้งธนาคารพาณิชย์ที่ดำเนินธุรกิจบนช่องทางดิจิทัล (virtual bank) เพื่อให้แข่งขันกันพัฒนานวัตกรรมและบริการทางการเงินรูปแบบใหม่ที่ตอบโจทย์ผู้ใช้บริการ (ธปท. จะออกร่างหลักเกณฑ์การขออนุญาตจัดตั้ง virtual bank เพื่อรับฟังความเห็นในช่วงครึ่งแรกของปี 2565)
(1.2) ให้สถาบันการเงินมีความยืดหยุ่นมากขึ้นในการประกอบธุรกิจเพื่อให้สามารถแข่งขัน พัฒนานวัตกรรม และตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการทางการเงินได้ดีขึ้น	• ยกเลิกเพดานการลงทุนในธุรกิจ FinTech ที่ไม่รวมสินทรัพย์ดิจิทัล สำหรับบริษัทในกลุ่มธุรกิจทางการเงินของธนาคารพาณิชย์ (กลุ่มธุรกิจฯ) จากเดิมกำหนดเพดานไว้ที่ไม่เกินร้อยละ 3 ของเงินกองทุนของธนาคารพาณิชย์
(1.3) ส่งเสริมบทบาทของผู้ให้บริการทางการเงินที่ไม่ใช่สถาบันการเงินเพื่อช่วยปิด gap ในระบบการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ	• ขยายขอบเขตการประกอบธุรกิจของ monoline non-bank FIs ประเภทต่าง ๆ เพื่อช่วยปิด gap บริการทางการเงินและพัฒนาบริการด้านนั้น ๆ ให้ดีขึ้น เช่น ให้ผู้ประกอบธุรกิจ e-Money สามารถประกอบธุรกิจ escrow agent ให้ผู้ประกอบธุรกิจ Money Transfer และ Money Changer สามารถให้บริการทางอิเล็กทรอนิกส์และนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุนการให้บริการ • ร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐสนับสนุนให้ SFIs ปิด gap ที่กลไกตลาดหรือโครงสร้างพื้นฐานอื่นไม่สามารถทำหน้าที่ได้สมบูรณ์ โดยไม่เข้าไปแข่งขันโดยตรงกับผู้ให้บริการทางการเงินและ SFIs อื่น และส่งเสริมให้ SFIs พัฒนาบุคลากรและใช้โครงสร้างพื้นฐานร่วมกันระหว่าง SFIs เพื่อให้ SFIs ทำหน้าที่ปิด gap ได้อย่างมีประสิทธิภาพและสร้างภาระทางการคลังน้อยที่สุด

(2) Open Infrastructure เปิดกว้างให้ผู้ให้บริการกลุ่มต่าง ๆ เข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานทางการเงินด้วยต้นทุนที่เหมาะสมและเป็นธรรม และผลักดันให้มีโครงสร้างพื้นฐานทางการเงินที่สำคัญของประเทศและนำมาใช้ประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพ

แนวนโยบาย	สิ่งที่จะดำเนินการที่สำคัญ
(2.1) ผลักดันให้มีการใช้ประโยชน์จากโครงสร้างพื้นฐานระบบการชำระเงินในประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถเชื่อมต่อได้ และเปิดกว้างให้ผู้ให้บริการที่หลากหลายสามารถแข่งขันได้ด้วยต้นทุนที่เหมาะสม	• กำหนดภูมิทัศน์และยกระดับโครงสร้างธรรมาภิบาลของโครงสร้างพื้นฐานระบบการชำระเงินให้เหมาะสมกับบริบทของไทย เพื่อให้เปิดกว้างต่อการใช้ประโยชน์และพัฒนานวัตกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า โดยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย

แนวนโยบาย	สิ่งที่จะดำเนินการที่สำคัญ
	• พิจารณาทบทวนโครงสร้างราคาบริการชำระเงิน โดยเฉพาะเงินสดและเช็ค ให้สะท้อนต้นทุนที่แท้จริงมากขึ้น และมีความเหมาะสมเป็นธรรมต่อผู้ใช้บริการ ผู้ให้บริการ และผู้ลงทุนในระบบโครงสร้างพื้นฐาน รวมทั้งกำหนดนโยบายเพื่อลดการใช้เงินสดด้วยอัตราเร่งเป็น 2 เท่าภายใน 3 ปี และลดการใช้เช็คกระดาษให้เหลือไม่ถึงร้อยละ 50 ภายใน 5 ปี • จัดให้มีช่องทางการให้บริการชำระเงินด้วยเงินสดที่เหมาะสมสำหรับกลุ่มที่ยังไม่พร้อมใช้ digital payment ในช่วงเปลี่ยนผ่านไปสู่ less-cash society
(2.2) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น ซึ่งสามารถต่อยอดไปยังการพัฒนานวัตกรรมและบริการทางการเงินเพื่อสนับสนุนการทำธุรกรรมดิจิทัล	• พัฒนา Smart Financial and Payment Infrastructure for Business ร่วมกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อยกระดับการทำธุรกิจให้เป็นดิจิทัลแบบครบวงจร • พัฒนาและทดสอบการออก Retail CBDC เพื่อเป็นทางเลือกในการใช้สกุลเงินดิจิทัลที่ปลอดภัยสำหรับภาคประชาชน และเปิดกว้างให้ผู้ให้บริการเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานเพื่อนำไปพัฒนาต่อยอดนวัตกรรมทางการเงินด้วยการนำเทคโนโลยีมาใช้ในรูปแบบใหม่ได้สะดวกและมีต้นทุนต่ำ • ผลักดันโครงสร้างพื้นฐานทางดิจิทัลที่จำเป็น และพัฒนามาตรฐานกลางและการเชื่อมโยงโครงสร้างพื้นฐานกลางที่สำคัญ เพื่อให้สามารถใช้งานได้ง่าย มีต้นทุนต่ำ และรองรับการใช้งานได้หลายผลิตภัณฑ์ เช่น digital ID และ digital signature • ผลักดันให้มีความร่วมมือในระดับประเทศเพื่อให้การส่งเสริม digital literacy และสนับสนุนบริการชำระเงินดิจิทัลเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และเกิดผลเป็นรูปธรรม
(2.3) พัฒนากลไกค้ำประกันเครดิตที่ช่วยสนับสนุนความต้องการเงินทุนที่หลากหลาย	• ตัวอย่างรูปแบบที่สามารถผลักดันร่วมกับภาครัฐ - จัดตั้ง General Credit Guarantee Facility (GCGF) เพื่อช่วยให้ SMEs ในแต่ละช่วงวงจรธุรกิจและธุรกิจที่ได้รับผลกระทบในภาวะวิกฤตสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ดีขึ้น - สนับสนุนการเข้าถึงแหล่งเงินทุนเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสำคัญของประเทศ (infrastructure finance)

(3) Open Data เปิดกว้างให้มีการใช้ประโยชน์จากข้อมูลผ่านการผลักดันกลไกเชื่อมต่อและแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างผู้ให้บริการ

แนวนโยบาย	สิ่งที่จะดำเนินการที่สำคัญ
(3.1) ผลักดันแนวนโยบาย Open Banking	• สร้างกลไกให้เจ้าของข้อมูลมีสิทธิอนุญาตให้ผู้ให้บริการทางการเงินต่าง ๆ เปิดเผยและส่งข้อมูลของตนให้แก่ผู้ให้บริการบุคคลที่สาม (consent management) ร่วมกับสถาบันการเงิน และผลักดันให้มีมาตรฐาน API และมาตรฐานข้อมูลกลาง รวมทั้งให้เกิดการเชื่อมต่อและรับส่งข้อมูลระหว่างผู้ให้บริการด้วยมาตรฐานเดียวกัน (ธปท. จะเผยแพร่เอกสารทิศทาง Open Banking ประมาณไตรมาส 3 ปี 2565)
(3.2) สนับสนุนการเชื่อมต่อและนำฐานข้อมูลระดับจุลภาค (micro-level data) ไปใช้ประโยชน์ได้เต็มศักยภาพมากขึ้น	• ผลักดันกลไกหรือโครงสร้างพื้นฐานรวมทั้งกรอบกฎหมายที่เอื้อให้เกิดการเชื่อมโยงฐานข้อมูลจากหน่วยงานต่าง ๆ ให้เป็นฐานข้อมูลขนาดใหญ่ภายใต้หลักธรรมาภิบาลข้อมูลที่เหมาะสมโดยไม่ละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัวของเจ้าของข้อมูล

ทิศทางด้าน 2 Managing Transition towards Sustainability:
เพิ่มมิติให้ภาคการเงินประเมินความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมในการดำเนินธุรกิจอย่างจริงจังและสนับสนุนให้ภาคธุรกิจปรับตัวในช่วงเปลี่ยนผ่านโดยไม่ส่งผลกระทบเชิงลบในวงกว้าง รวมทั้งช่วยให้ภาคครัวเรือนหรือกลุ่มเปราะบางอยู่รอดและปรับตัวสู่โลกใหม่ได้อย่างยั่งยืน

(1) ผลักดันให้ภาคการเงินประเมินความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมในการทำธุรกิจอย่างจริงจังและเป็นระบบ และมีผลิตภัณฑ์ที่สนับสนุนให้ภาคธุรกิจปรับตัวและลดกิจกรรมที่ไม่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยวาง building blocks ที่สำคัญของ Green Ecosystem ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

แนวนโยบาย	สิ่งที่จะดำเนินการที่สำคัญ
(1.1) ผลักดันให้มีการจัดกลุ่มกิจกรรมทางเศรษฐกิจสีเขียวตามนิยามเดียวกัน (taxonomy)	• จัดทำ Thai Taxonomy ที่เหมาะสมกับบริบทของไทยและสอดคล้องกับมาตรฐานสากล ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
(1.2) กำหนดมาตรฐานการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม	• กำหนดมาตรฐานการเปิดเผยข้อมูลของสถาบันการเงินเพื่อให้สถาบันการเงินแสดงความมุ่งมั่นและการดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อมได้อย่างชัดเจนและสอดคล้องกับมาตรฐานสากล • ผลักดันมาตรฐานการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมในภาคการเงินอื่นและภาคธุรกิจร่วมกับหน่วยงานกำกับดูแลที่เกี่ยวข้อง • พิจารณาความเป็นไปได้ในการผลักดันให้เกิดฐานข้อมูลหรือ data platform ที่เอื้อให้เกิดการเชื่อมหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลที่จำเป็นในการวิเคราะห์และประเมินความเสี่ยงรวมถึงโอกาสด้านสิ่งแวดล้อม
(1.3) ผลักดันให้มีบริการและผลิตภัณฑ์ทางการเงินให้ภาคธุรกิจปรับตัวและลดกิจกรรมที่ไม่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	• ร่วมกับสถาบันการเงินพัฒนาแนวปฏิบัติเพื่อให้สถาบันการเงินประเมินและบริหารจัดการความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมในการทำธุรกิจอย่างจริงจังและเป็นระบบ • ออกแบบผลิตภัณฑ์และบริการทางการเงินที่สะท้อนความเสี่ยงและสนับสนุนให้ภาคธุรกิจปรับตัวและลดกิจกรรมที่ไม่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
(1.4) พิจารณาโครงสร้างแรงจูงใจที่เหมาะสม	• มีกลไกหรือมาตรการที่ช่วยลดภาระหรือต้นทุนให้สถาบันการเงินและภาคธุรกิจซึ่งจะช่วยให้เกิดการเร่งปรับตัวในช่วงเปลี่ยนผ่าน
(1.5) สร้างองค์ความรู้และศักยภาพบุคลากรภาคการเงิน	• ร่วมมือกับหน่วยงานกำกับดูแลในภาคการเงินและสมาคมธนาคารแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์เพื่อพัฒนาทักษะและความเชี่ยวชาญของบุคลากรในภาคการเงินด้านการประเมินความเสี่ยงและโอกาสจากประเด็นด้านสิ่งแวดล้อม

(2) ผลักดันให้ภาคการเงินมีส่วนช่วยให้ครัวเรือนที่ยังไม่พร้อมปรับตัวเข้าสู่โลกการเงินดิจิทัล และครัวเรือนที่มีหนี้สินล้นพ้นตัวจัดการหนี้สินได้อย่างยั่งยืน

แนวนโยบาย	สิ่งที่จะดำเนินการที่สำคัญ
(2.1) ยกระดับการให้ความรู้และทักษะทางการเงินและการเงินดิจิทัล	• พัฒนาและปรับปรุงแหล่งข้อมูลความรู้ทางการเงินและการเงินดิจิทัลที่เข้าถึงได้ง่าย เท่าทันภัยทางการเงินรูปแบบใหม่และเหมาะกับกลุ่มเป้าหมายร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง • ให้ผู้ให้บริการทางการเงินมีบทบาทในการสร้างแรงจูงใจให้ผู้ใช้บริการทางการเงินมีพฤติกรรมทางการเงินที่ดี
(2.2) ผลักดันการให้สินเชื่อแก่รายย่อยต้องดูแลไม่ให้ลูกค้าก่อหนี้จนเกินตัว	• กำกับดูแลให้สถาบันการเงินและผู้ให้บริการสินเชื่อรายย่อยภายใต้การกำกับของ ธปท. พิจารณาให้สินเชื่อแก่รายย่อยโดยให้ความสำคัญกับความสามารถในการดำรงชีพของลูกค้า เช่น พิจารณาสัดส่วนภาระหนี้ต่อรายได้ (DSR) ของลูกค้าที่มีสถานะทางการเงินที่เปราะบาง • ติดตามสถานการณ์อย่างใกล้ชิดและพิจารณาถึงความจำเป็นของการออกมาตรการ macroprudential เพื่อช่วยชะลอการก่อหนี้เพื่อการอุปโภคบริโภคที่เกินความจำเป็นของภาคครัวเรือน หลังเศรษฐกิจมีแนวโน้มฟื้นตัวอย่างเข้มแข็ง
(2.3) ผลักดันกลไกการแก้หนี้ครัวเรือนอย่างครบวงจร เพื่อช่วยให้ครัวเรือนที่มีหนี้ล้นพ้นตัวปรับตัวได้โดยไม่กลับมามีหนี้ล้นพ้นตัวอีก	• ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนการแก้ไขปัญหาหนี้สินของครัวเรือนที่มีหนี้ล้นพ้นตัวกับผู้ให้บริการหรือหน่วยงานอื่นอย่างยั่งยืน เช่น หนี้สหกรณ์ หนี้ กยศ. เป็นต้น ซึ่งรวมถึงการออกแบบแผนการชำระคืนหนี้ที่สอดคล้องกับความสามารถในการชำระหนี้ของลูกหนี้ในระยะยาวโดยต้องมีเงินเหลือหลังหักชำระหนี้เพียงพอดำรงชีพ
(2.4) ผลักดันการจัดเก็บข้อมูลภาระหนี้ที่ครัวเรือนมีกับผู้ให้บริการหรือหน่วยงานต่าง ๆ อย่างครอบคลุม	• ตัวอย่างแนวทางผลักดันร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง - ในระยะสั้น ผลักดันให้ non-bank retail lending และสหกรณ์ออมทรัพย์รายสำคัญเข้าเป็นสมาชิกของ NCB - ในระยะปานกลางถึงยาว สนับสนุนการเชื่อมต่อฐานข้อมูลจากหน่วยงานต่าง ๆ เป็นฐานข้อมูลขนาดใหญ่ ซึ่งผู้ให้บริการสามารถนำไปใช้พัฒนาและนำเสนอบริการทางการเงินที่เหมาะสมกับความต้องการและความสามารถของผู้ใช้บริการได้ดีขึ้น รวมถึงสามารถนำข้อมูลไปพัฒนาต่อยอดเป็นคะแนนทางการเงินของผู้ใช้บริการซึ่งจะช่วยเสริมสร้างพฤติกรรมทางการเงินและวัฒนธรรมด้านสินเชื่อ (credit culture) ที่ดีในระบบการเงิน

ทิศทางด้าน 3: Shifting from Stability to Resiliency

ปรับการกำกับดูแลให้มีความยืดหยุ่นเพื่อให้ผู้ให้บริการทางการเงินสามารถปรับตัว พัฒนานวัตกรรม และรับมือกับความเสี่ยงรูปแบบใหม่ ๆ ที่มีนัยสำคัญได้อย่างเท่าทัน

(1) ปรับแนวทางกำกับดูแลผู้ให้บริการทางการเงินให้เหมาะสมกับความเสี่ยงของผู้ให้บริการที่มีความหลากหลายขึ้น และทบทวนกฎเกณฑ์ที่เป็นอุปสรรค

แนวนโยบาย	สิ่งที่จะดำเนินการที่สำคัญ
(1.1) กำกับดูแลผู้ให้บริการตามระดับความเสี่ยง (risk proportionality) ของผู้ให้บริการที่มีความหลากหลายขึ้น	• ใช้กรอบการกำกับที่ผสมผสานระหว่าง rule-based เพื่อกำหนดมาตรฐานหรือเกณฑ์ขั้นต่ำที่บังคับใช้อย่างเท่าเทียมกับผู้ให้บริการทุกราย และ principle-based เพื่อให้ผู้ให้บริการสามารถใช้แนวทางหรือวิธีบริหารจัดการความเสี่ยงให้เหมาะสมกับลักษณะและระดับความเสี่ยงของตนได้ โดยผู้ให้บริการเป็นผู้รับผิดชอบและพิสูจน์ให้ผู้กำกับดูแลเห็นว่าสามารถดูแลความเสี่ยงได้อย่างเหมาะสมกับลักษณะและระดับความเสี่ยงของตน
(1.2) ทบทวนเกณฑ์เพื่อไม่ให้เป็นอุปสรรคและลดภาระแก่ผู้ให้บริการ	• ตัวอย่างเกณฑ์ที่จะพิจารณาทบทวน เช่น - ผลักดัน risk-based pricing เพื่อนำมาทบทวนการกำหนดเพดานอัตราดอกเบี้ยสินเชื่อรายย่อย - พิจารณาปรับปรุงกระบวนการ Regulatory Sandbox
(1.3) มีกลไกให้ผู้ให้บริการทางการเงินที่ประสบปัญหาและไม่สามารถปรับตัวได้ เลิกประกอบกิจการ โดยไม่ทำให้ระบบการเงินหยุดชะงักหรือไม่ส่งผลลุกลามไปยังระบบเศรษฐกิจการเงิน ผู้ฝากเงิน และผู้บริโภคในวงกว้าง	• กำหนดเงื่อนไขและแนวทางการคืนใบอนุญาตหรือใบจดทะเบียนเพื่อให้เลิกกิจการได้อย่างราบรื่นและไม่ส่งผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อลูกค้าและผู้ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งมีแนวทางการเพิกถอนใบอนุญาตหรือใบจดทะเบียนสำหรับผู้ให้บริการทางการเงินที่ไม่ได้เข้ามาประกอบธุรกิจอย่างจริงจังหรือโดยสุจริต เช่น ผู้ให้บริการทางการเงินที่ไม่ได้ประกอบธุรกิจต่อเนื่องเป็นเวลานาน หรือจงใจไม่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่กำหนด

(2) ยกระดับการกำกับดูแลความเสี่ยงสำคัญรวมถึงความเสี่ยงจากผู้ให้บริการทางการเงินที่มีความสำคัญเชิงระบบภายใต้โลกการเงินใหม่

แนวนโยบาย	สิ่งที่จะดำเนินการที่สำคัญ
(2.1) ไม่ต้องการเห็นการนำสินทรัพย์ดิจิทัลมาใช้เพื่อชำระค่าสินค้าและบริการแทนเงินบาทในวงกว้าง แต่เปิดโอกาสให้สถาบันการเงินมาหารือได้กรณีที่ต้องการนำเทคโนโลยีเกี่ยวกับสินทรัพย์ดิจิทัลมาใช้ประโยชน์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการทางการเงินภายใต้การบริหารความเสี่ยงที่เหมาะสม	• ไม่สนับสนุนการนำสินทรัพย์ดิจิทัลมาใช้เพื่อชำระค่าสินค้าและบริการแทนเงินบาท (Means of Payment: MOP) ในวงกว้าง เนื่องจากหากถูกนำมาใช้ในวัตถุประสงค์นี้อย่างแพร่หลาย จะส่งผลกระทบและก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อประชาชนและระบบเศรษฐกิจการเงิน เช่น ต้นทุนและความปลอดภัยของผู้ใช้หรือรับชำระสินทรัพย์ดิจิทัล เพราะราคาสินทรัพย์ดิจิทัลผันผวนสูงและระบบยังไม่มีมาตรฐานการดูแลความปลอดภัย • พิจารณาแนวทางการกำกับบริการและระบบเกี่ยวกับสินทรัพย์ดิจิทัลบางประเภทที่เป็นประโยชน์ในการเพิ่มประสิทธิภาพการชำระเงินและการต่อยอดนวัตกรรมทางการเงิน เพื่อคุ้มครองผู้ใช้บริการและป้องกันความเสี่ยงต่อเสถียรภาพทางการเงินและระบบการชำระเงิน อาทิ การออกและใช้สินทรัพย์ดิจิทัลที่หนุนหลังด้วยเงินบาท (Thai Baht-backed stablecoin)

แนวนโยบาย	สิ่งที่จะดำเนินการที่สำคัญ
	• สถาบันการเงินหรือกลุ่มธุรกิจฯ ที่ต้องการนำเทคโนโลยีการประมวลผลแบบกระจายศูนย์ (เช่น blockchain) ที่จะต้องมีการถือครองสินทรัพย์ดิจิทัล มาประยุกต์ใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการทางการเงิน หรือบริษัทในกลุ่มธุรกิจฯ ที่ต้องการประกอบธุรกิจเกี่ยวกับสินทรัพย์ดิจิทัล สามารถมาหารือ ธปท. ได้เป็นรายกรณี โดย ธปท. จะพิจารณาบนพื้นฐานของประโยชน์ แนวทางการดำเนินงาน การบริหารความเสี่ยงต่อกลุ่มธุรกิจฯ และสถาบันการเงิน รวมทั้งการคุ้มครองผู้ฝากเงินและผู้บริโภคที่เหมาะสม ซึ่งรูปแบบการนำไปใช้หรือรูปแบบการประกอบธุรกิจเกี่ยวกับสินทรัพย์ดิจิทัลจะต้องไม่เป็นการสนับสนุนการใช้สินทรัพย์ดิจิทัลเป็น MOP ในวงกว้างอันกระทบต่อเสถียรภาพระบบการชำระเงินและเสถียรภาพทางการเงินของประเทศ
(2.2) กำกับกลุ่มธุรกิจทางการเงินของธนาคารพาณิชย์ให้สอดคล้องกับความเสี่ยงที่เปลี่ยนไป โดยเฉพาะที่ขยายไปสู่ธุรกิจที่ใช้เทคโนโลยีและช่องทางดิจิทัล	• ยกระดับการกำกับดูแลด้านธรรมาภิบาลและความเสี่ยงของกลุ่มธุรกิจฯ โดยเฉพาะบทบาทของคณะกรรมการของบริษัทโฮลดิ้งที่เป็นบริษัทแม่ รวมถึงกำกับดูแลความเสี่ยงด้าน IT/cyber risk • กำกับดูแลธุรกรรมระหว่างกันในกลุ่มธุรกิจฯ และความเชื่อมโยงระหว่างธนาคารพาณิชย์กับบริษัทในกลุ่มธุรกิจฯ เช่น การสนับสนุนเงินทุน/การให้สินเชื่อโดยธนาคารพาณิชย์ การใช้ประโยชน์จากข้อมูลลูกค้า • ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานกำกับดูแลที่เกี่ยวข้องเพื่อวางกรอบการกำกับและติดตามดูแลความเสี่ยงและการคุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงินร่วมกัน
(2.3) เพิ่มการกำกับดูแล non-bank FIs และกลุ่มธุรกิจ non-bank FIs ซึ่งให้บริการทางการเงินหลายประเภทที่มีความสำคัญเชิงระบบ	• ประเมินความเสี่ยงและความสำคัญเชิงระบบของ non-bank FIs และกลุ่มธุรกิจ non-bank FIs ซึ่งให้บริการทางการเงินหลายประเภท ทั้งในมิติ (1) ขนาด (2) ความเชื่อมโยงและโอกาสในการส่งผ่านความเสี่ยงไปยังภาคส่วนอื่น ๆ ในระบบการเงิน (3) การเป็นผู้ให้บริการรายสำคัญที่อาจส่งผลกระทบต่อผู้บริโภคในวงกว้าง (4) ความซับซ้อนซึ่งจะทำให้แก้ไขได้ยากเมื่อเกิดปัญหา • กำกับดูแล non-bank FIs ที่มีความสำคัญเชิงระบบเข้มขึ้นโดยเฉพาะในมิติความมั่นคง และพิจารณาแนวทางกำกับดูแลกลุ่มธุรกิจ non-bank FIs ซึ่งให้บริการทางการเงินหลายประเภทที่มีความสำคัญเชิงระบบในลักษณะรวมกลุ่ม (consolidated supervision) เพื่อลดโอกาสส่งผ่านความเสี่ยงหรือใช้อำนาจตลาดอย่างไม่เป็นธรรมจนกระทบต่อระบบการเงินและผู้บริโภคในวงกว้าง
(2.4) กำกับผู้ให้บริการสินเชื่อรายย่อยในลักษณะ activity-based ให้ครอบคลุมผู้ให้บริการประเภทที่สำคัญทั้งในมิติการคุ้มครองผู้บริโภคและ macroprudential ด้านการก่อหนี้ของครัวเรือน	• พิจารณากำหนดแนวทางการกำกับ non-bank retail lending ที่ยังไม่ถูกกำกับและที่มีปริมาณธุรกรรมสูงหรือมีแนวโน้มการเติบโตสูง อาทิ ผู้ประกอบธุรกิจเช่าซื้อและเช่าซื้อลีสซิ่ง เป็นต้น ในมิติการคุ้มครองผู้บริโภคและ macroprudential ด้านการก่อหนี้ของครัวเรือน เพื่อให้อยู่ภายใต้กรอบการกำกับเดียวกันกับธนาคารพาณิชย์และ non-bank retail lending ที่ถูกกำกับในมิติดังกล่าวอยู่แล้วในปัจจุบัน
(2.5) กำกับ non-bank FIs ในมิติ IT/cyber risk ให้ได้มาตรฐาน	• กำกับ non-bank FIs ภายใต้การกำกับของ ธปท. ด้วยกรอบการกำกับดูแล IT/cyber risk ที่มีมาตรฐานและเหมาะสมกับความเสี่ยง

แนวนโยบาย	สิ่งที่จะดำเนินการที่สำคัญ
เช่นเดียวกับสถาบันการเงิน และส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรด้าน IT/cyber ของประเทศ	เพื่อให้ non-bank FIs สามารถรับมือกับความเสี่ยงด้าน IT/cyber risk และไม่เป็นช่องทางส่งผ่านความเสี่ยงไปยังภาคส่วนอื่น ๆ ขณะเดียวกันไม่สร้างภาระให้แก่ non-bank FIs มากเกินจำเป็น โดยให้ผู้ให้บริการทำการประเมินตนเองด้าน IT/cyber risk (self-assessment) และประสานความร่วมมือกับหน่วยงานกำกับดูแลอื่นเพื่อช่วยลดภาระในการปฏิบัติตามเกณฑ์ • ต่อยอดความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาคการเงินที่สำคัญในการสร้างความตระหนักรู้เรื่อง IT/cyber risk แก่คณะกรรมการและผู้บริหารระดับสูงของสถาบันการเงิน และขยายความร่วมมือไปยังหน่วยงานระดับประเทศในการยกระดับความรู้ความสามารถเชิงลึกด้าน IT/cyber แก่เจ้าหน้าที่ภาคการเงิน